Spedizione in abbonamento postale. — Poštnina plačana v gotovini.

Leto LXXV., št. 137 Ljubljana, sreda 17. junija 1942-XX Cena 40 cent.

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 6.— lir, za inozemstvo 15.20 Lir

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO

Računi pri poštno čekovnem zavodu: Ljubljana štev. 10-351

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO.

Nuovi successi in Marmarica

dopo la grande vittoria nel Mediterraneo — Le forze dell'Asse avanzano verso Est

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica in data di 16 giugno il seguente bollettino di guerra nr. 748:

In Marmarica dopo la vittoriosa azione segnalata dal bollettino straordinario nr. 747 la manovra delle unità italiane e tedesche continua a svilupparsi con successo.

L'aviazione dell'Asse che domina incontrastata il cielo della battaglia ha appoggiato senza tregua le operazioni terrestri.

Colonne avversarie di ripiegamento sono state mitragliate e spezzonate; molte centinaia di automezzi immobilizzati o distritti; batterie ridotte al silenzio.

Nella giornata del 14 e 15 la Raf ha perduto complessivamente 20 velivoli.

Cinque nostri aerei non sono rientrati.

Alla grande battaglia aero-navale che si e'conclusa ieri sera nel Mediterraneo la Marina ha potentemente partecipato con le sue forze.

Sin dalla loro uscita in mare i due grossi convogli nemici provenienti da Levante e da Ponente sono stati segnalati ed attaccati da nostri sommergibili che hanno colpito con siluri due unità della squadra partita da Gibilterra.

All'alba del 15 a sud di Pantelleria la 7/a Divisione Navale formata da due incrociatori leggeri e cinque cacciatorpediniere ha violentemente attaccato il convoglio diretto a Malta da Gibilterra.

Questo pur essendo scortato da forze superiori composte di almeno due incrociatori e dodici cacciatorpediniere ha ripiegato disperdendosi e coprendosi di nebbia.

Nel combattimento che ne e'seguito a distanza ravvicinata un incrociatore nemico e'esploso affondando sotto il fuoco concentrato dell »Eugenio di Savoia« e dell »Montecuccoli«.

Due cacciatorpediniere sono stati gravemente colpiti; un incrociatore ed un cacciatorpediniere siurati da cacciatorpedinieri nostri.

Le nostre navi fatte segno a continui infruttuosi attacchi aerei hanno proseguito per tutta la giornata l'azione contro le unità nemiche affondando a cannonate un altro cacciatorpediniere.

L'Aviazione dell'Asse interveniva nella lotta bersagliando e decimando il convoglio. Quattro piroscafi venivano incendiati e affondati, una petroliera incendiata.

L'altro grande convoglio avversario proveniente da Alessandria e'stato attaccato da bombardieri e siluranti provenienti dalle nostre basi dell'Africa settentrionale e dell'Egeo: un cacciatorpediniere e'stato affondato, sei unità colpite.

In duelli aerei due »Spittfire« venivano distrutti: un nostro apparecchio non è rientrato.

Nei combattimenti navali svoltisi ad oriente ed a ponente di Malta abbiamo perduto un incrociatore pesante colpito da siluro aereo e successivamente da altro subacqueo, mentre un caccia gravemente danneggiato ha potuto raggiungere un porto nazionale: gran parte dell'equipaggio è stata salvata.

A seguito di ulteriori segnalazioni pervenute, gli aeroplani perduti dagli inglesi durante le operazioni svoltesi il giorno 14 nel Mediterraneo occidentale sono saliti a 27; altri 19 sono stati distrutti nella giornata di ieri.

Quattro dei nostri non ritornavano alle basi.

Nel Mar Nero MAS italiani hanno affondato un sommergibile bolscevico.

Novi uspehi v Marmariki

po veliki zmagi na Sredozemskem morju — Čete Osi prodirajo dalje proti vzhodu

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil danes naslednje 748. vojno poročilo:

V Marmariki se akcije italijanskih in nemških edinic po zmagoviti akciji, ki je bila objavljena v posebnem poročilu št. 747, nadalje razvijajo uspešno. Dosežene in prekoračene so bile postojanke pri Ain el Gazali.. Osno letalstvo, ki obvlada popolnoma nebo nad bojnim poljem, je brez odmora podpiralo operacije na zemlji. Sovražnikovi oddelki, ki so na begu, so bili obstreljevani s strojnicami in razpršeni. Zbirališča motornih vozil zažgana ali razdejana, topniške baterije pa prisiljene k molku. V dneh 14. in 15. t. m. je angleško letalstvo izgubilo v celoti 20 letal. Pet naših letal se ni vrnilo.

V veliki letalski pomorski bitki, ki se je končala snoči na Sredozemskem morju, je bila v veliki meri udeležena mornarica s svojimi silami. Ob svojem prihodu na morje sta bila oba konvoja, ki sta prišla od vzhoda in zapada, opažena in napadena od naših podmornic, ki so zadele s torpedi dve enoti v oddelku, ki je bil na poti iz Gibraltarja.

Ob zori 15. t. m. je naš oddelek, sestavljen iz dveh lahkih križark in petih rušilcev, silno napadel konvoj, ki je bil iz Gibraltarja namenjen na Malto. Čeprav je bil zavarovan z močnejšimi silami, med njimi najmanj z dvema križarkama in 12 rušilci, se je umaknil ter se je deloma razpršil ali pa skril v megli. V bitki, ki je sledila, je nastala eksplozija na sovražni križarki, ki se je nato potopila pod koncentričnim ognjem »Eugena Savojskega« in »Montecucculija«. Dva izmed rušilcev sta bila hudo zadeta, ena trgovska ladja in en rušilec pa torpedirana od naših rušilcev.

Naše ladje so nadaljevale kljub hudim letalskim napadom ves dan akcijo proti sovražnim enotam, pri čemer so potopile nadaljnji rušilec. Osno letalstvo je uspešno posredovalo v tej borbi, pri čemer je obstreljevalo in uničevalo konvoj. Štirje parniki so bili zažgani, dva pa potopljena in ena petrolejska ladja tudi zažgana.

Drugi nasprotni konvoj, ki je prihajal iz Aleksandrije, je bil napaden od bombnikov, ki so se dvignili z naših oporišč v severni Afriki in ob Egejskem morju. En rušilec je bil potopljen, šest enot pa zadetih. V letalskem spopadu sta bila uničena dva Spitfira. Eno naše letalo se ni vrnilo.

V pomorski bitki, ki se je razvila na vzhodu in na zapadu od Malte, smo izgubili eno križarko, ki je bila težko zadeta od letalskega torpeda, potem pa še od drugega podvodnega, medtem ko je bil en torpedni rušilec težko poškodovan, vendar pa je mogel doseči naše pristanišče. Velik del posadke je bil rešen.

Skupno z ostalimi izgubami, ki so jih imeli Angleži v tej bitki in operacijah, ki so se razvile 14. t. m. na zapadnem Sredozemskem morju, se je število izgubljenih letal povečalo na 27, razen onih 19, ki so jih izgubili včeraj. Štiri naša letala se niso vrnila na svoja oporišča.

Na Črnem morju so naši MAS potopili boljševiško podmornico.

Prodiranje v Marmariki se nadaljuje

Operacijsko področje, 17. jun. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) Sile osi, ki so razmeščene zapadno od Ain el Gazale, napredujejo proti vzhodu, premagujoč ostanek sovražnega odpora. Pri umiku zapušča sovražnik cela skladišča raznega materiala. Predvčerajšnjim so čete osi prekoračile Ain el Gazalo, od koder hitro napredujejo kljub minskim poljem in številnim drugim oviram. Izjalovil se je poizkus obkoljenih oddelkov, da bi si odprli izhod proti vzhodu Bolj vzhodno so naše oklopne sile nadaljevale borbe. Sovražnik je nameraval zaustaviti naše akcije z nekaj protinapadi, ki pa niso uspeli. Naknadni podatki potrjujejo, da je sovražnik imel v teku bitke znatne izgube. Posebno hude so izgube topništva, ki je moralo na bojišču zapustiti številne topove. Sovražnik, ki je bil sprva nenadno napaden in potolčen, je nato utrpel še napad naših sil in kaže očitno vznemirjenje in zaskrbljenost. Bitka se nadaljuje z ojačenim ritmom.

Angleško priznanje

Rim, 17. junija. s. Angleška poluradna agencija je včeraj zjutraj objavila naslednje poročilo svojega posebnega dopisnika pri poveljništvu 8. armade v Severni Afriki:

Zaradi hudih izgub na oklopnih silah, ki jih je utrpela v soboto zvečer, je bila 8. armada prisiljena zavzeti nove položaje. Do pomembnega spopada je prišlo tega dne na planjavi južno od Akrome, toda podrobnosti še niso znane. Za zdaj je položaj zelo zmeden in ni mogoče izrekati domnev. Položaj je resen, toda 8. armada, čeprav je morala na nove postojanke, se še naprej silno bori. Čeprav ni mogoče natančno presoditi položaja, je vendar jasno, zatrjuje ob zaključku angleška poluradna agencija, da je inicijativa na strani čet osi, ki bodo skušale brez dvoma izkoristiti dosežene uspehe.

Rim, 17. junija. s. Poluradni komentator agencije Reuter daje sledeči pregled o dogodkih v Severni Afriki:

Nesporno je, da se je položaj v Libiji v teku zadnjega tedna znatno poslabšal. Po prvi fazi bitke, ko je Auchinlek poslal Churchillu poročilo, ki je ustvarilo toliko optimizma, so upali v Londonu, da bo os imela tako hude izgube, da se bodo morale osne čete vrniti na prvotne postojanke. Nekateri dobro obveščeni opazovalci so celo mislili, da bo 8. armada izkoristila priliko in izvedla močan protinapad ter prepodila italijansko-nemške čete iz Cirenaike.

Udarec za udarcem

Še nekaj podrobnosti o uničenju angleškega konvoja po italijanski mornarici in letalstvu

S fronte v Sredozemlju, 17. junija s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) Po dveh dneh hude bitke na nebu in na morju, dajemo pregled letalskih akcij, s katerimi je bil razpršen sovražni konvoj z Atlantika in potopljen ter poškodovan znaten del bojnih in trgovinskih ladij tega konvoja. Dne 14. junija so se naše letalske sile prvič srečale s konvojem južno od Sardinije. Treba je podčrtati važnost te prve akcije letalskih sil, ki so nameščene na oporiščih v Sardiniji.

Konvoj je plul z močnim spremstvom bojnih ladij, med katerimi sta bili dve nosilki letal, ki sta omogočili znatno obrambo pred letalskimi napadi. Zaradi napadalnega sestava konvoja in bojnih ladij s posebnimi napravami za protiletalsko obrambo ter zaradi pozicije spremljajočih ladij, primerne za najboljšo obrambo parnikov, med katerimi so bili 10- in 15-tisočtonski, je bilo predvideti, da bodo morale napadajoče letalske sile premagati hude ovire. Drznost naših posadk je bila vsemu kos.

Že ob prvi akciji je konvoj imel izgube in toliko ladij je bilo poškodovanih, da je moral sovražnik v svoji obrambi popustiti. Ena bojna ladja je bila zadeta in tudi nosilka letal. Letala so zasledovala konvoj in ga stalno napadala. Dne 14. t. m. je bila izvedena istočasna akcija strmoglavcev in torpednih letal, katera so spremljale močne skupine lovcev. To je bilo na morju pred Bizerto. Ta letalska akcija je bila odločilna. Konvoj je bil razpršen. Izgube in poškodbe zadane konvoju in spremljajočim ladjam, so bile obsežne.

Po tej siloviti akciji glede na količino uporabljenih sil je bil konvoj izpostavljen stalnim napadom italijanskih in nemških letalskih sil ter skupine italijanske mornarice, ki so dosegli naslednjega dne v Siciljskem kanalu odlično zmago. Konvoj se ni mogel več koristno braniti. Ob mraku prvega dne so se nemške letalske sile vrgle na sovražni konvoj ter povečale zmedo med sovražnikom in razpršile vojne ladje in trgovinske ladje, ki so še lahko dosegle ustje Sicilskega kanala.

Najvažnejši uspeh prvega dne je bil, da se je moral najvažnejši del spremljajočih ladij vrniti in da je bila ena nosilka letal zadeta s 4 torpedi. V teku 15. t. m. so bili letalski napadi še hujši V teku pomorskega spopada med našimi in sovražnimi silami, so italijanski lovci prestregli številna angleška torpedna letala, ki so skušala napasti naše ladje. V kratkih borbah je bilo sestreljenih 7 sovražnih torpednih letal in 4 bombniki, tipa Blenheim.

Neko naše torpedno letalo je napadlo sovražni rušilec. Napad je bil izveden tako odlično, da je bila sovražna ladja zadeta v polno in se je zavrtila okrog svoje osi ter se potopila v štirih minutah. Popoldne dne 15. t. m. je neko naše letalo bilo na fotografskem izvidniškem poletu nad področjem Siciljskega kanala, kjer so se odigravali najvažnejši prizori letalsko-pomorskih napadov. Pilot je poročal, da blodijo po morju zažgani parniki, splavi in rešilni čolni, s katerimi se skušajo brodolomci obupno rešiti. Naši hidroplani so jim šli na pomoč in so pobrali z angleškimi brodolomci tudi člane posadke nekega našega bombnika, ki je bil prisiljen pristati na morju, ker ga je sovražni lovec sestrelil. V teku borb in bombardiranja, dne 15. t. m. so naši lovci in bombniki sestrelili 19 lovcev in bombnikov ter torpednih letal. Skupno je bilo tega dne sestreljenih 46 angleških letal. Nemške letalske sile so nadaljevale uničevalno akcijo z močnimi skupinami na vseh področjih, kjer so javili kakšno preostalo ladjo.

Konvoj, ki je prišel iz Aleksandrije je bil napaden od nemških letalskih skupin že tedaj, ko se je obrnil na svoji poti pri Kreti. Oba konvoja, ki so ju spremljale močne pomorske sile, sta utrpela znatne izgube. Ni pa to edin uspeh. Angleški admiraliteti ni uspelo oskrbeti Malto, ki nujno potrebuje ljudi in vojnega materijala. Ponosni angleški admirali so hoteli anglosaškemu svetu dokazati, da angleška mornarica in letalstvo gospodarita v Sredozemlju na morju in v zraku. Anglosaški svet se bo prepričal ponovno, da London zavedno laže.

Zasluge vojne mornarice

Podrobnosti o pomorski bitki južno od Pantelerije — Drzen podvig mornarice proti nadmočnemu nasprotniku

S fronte v Sredozemlju, 17. junija s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani). Naše rešilne ladje rešujejo brodolomce potopljenih angleških ladij. Število rešenih angleških mornarjev, ki jih je že več sto in ki stalno narašča, kaže, kako hude izgube je imel sovražnik. Od noči na 14. t. m. je bila naša mornarica v borbi s konvojem, ki je prišel iz Gibraltarja. Naše prežeče podmornice so napadle angleško eskadriljo in zadele s torpedi dve edinici, ko je ob zori dne 14. t. m. konvoj prišel v akcijsko področje naših letalskih sil na Sardiniji. Znani so uspehi letalskih napadov v teku 14. t. m. v odseku morja med Sardinijo in Tunisom. Kljub hudim izgubam je konvoj nadaljeval pot proti vzhodu, da bi za vsako ceno dospel na Malto. Ob zori, dne 15. t. m. je naša mornarica nenadno napadla sovražno skupino južno od Pantelerije, čeprav se je znašla pred znatno močnejšim sovražnikom, kajti sovražnikove sile sta tvorile dve ali celo tri križarke in 12 rušilcev. Poveljnik 7. pomorske divizije, ki sta mu bila podrejena »Eugen Savojski« in »Montecuccoli« ter 5 rušilcev, ni okleval in pričel z napadom. Borba je potekala, kakor javlja vojno poročilo, v razdalji 7000 m, kar je majhna razdalja zaradi akcijskega območja modernega topništva. Zaradi tega je odveč poudarjati drznost in izkušenost, ki jo je dokazal poveljnik naše divizije, ko je napadel v takih okoliščinah dvojno tako močne sovražne sile. Sovražnik je padel v past in ni pričakoval tako odločnega pomorskega napada ob tej uri in na tem področju. Brez dvoma je naš poveljnik prav zaradi tega brez nadaljnjega napadel izkoriščajoč iznenadenje sovražnika. Bilo je ob zori, ko so s krovov naših edinic opazili na horizontu konvoj, ki je napredoval počasi proti vzhodu. V nekaj trenutkih je bil narejen napadalni načrt in naše ladje so se razvrstile v bojni red ter se kretale proti sovražniku z vso brzino. V primerni razdalji sta »Montecuccoli« in »Eugen Savojski« pričela streljati in vzela za cilj najbližjo križarko v sovražni skupini. Prve salve so obkrožale sovražno edinico, zadevajoče nekaj metrov od nje. Ko se je sovražnik opomogel od presenečenja, so se transportne ladje razpršile v razne smeri, bojne edinice pa so se obdale z gosto umetno meglo. Med tem so naše križarke naprej streljale ter zmanjševale razdaljo na 9000, potem na 8000 in končno na 7000 m. Sovražnik je odgovarjal, toda streljal je predaleč ali preblizu in izstrelki so padali več sto metrov od naših edinic. Tedaj so se na nebu nad bojiščem pojavila naša izvidniška letala, ki so kljub hudemu protiletalskemu ognju na široko krožila nad sovražno skupino in vzdržala stik z našimi ladjami ter dajala dragocene podatke za naše topničarje. Ena izmed nasprotnih križark je bila že večkrat zadeta, ko je plamen raztrgal megleno zaveso, nad katero se je nekaj trenutkov nato dvignil izredno visok in gost steber dima. Veliko sovražno edinico so zadele istočasne salve z »Eugena Savojskega« in »Montecuccolia« in sovražna križarka je zletela v zrak. Letala so takoj potrdila, da je bila velika sovražna edinica uničena. Kmalu nato sta bila zadeta dva sovražna rušilca v polno. Močno sta se nagnila in bitka se je enako srdito nadaljevala. Naši rušilci so se vrgli v napad. Z veliko hitrostjo so se približali v majhno oddaljenost od sovražne skupine. Napad je predvsem usmerjen na drugo križarko kljub močnemu ognju na naše lažje edinice, ki so se približale na primerne razdalje in sprožile svoja torpeda. Križarka je bila zadeta v polno. Zmanjšala je hitrost in se nagnila. Zadet je bil in hudo poškodovan tudi en sovražni rušilec. Na nebu so se pojavile skupine sovražnih letal, ki so se v zaporednih valovih vrgle na naše ladje in napadale zlasti obe križarki, toda močan zaporni ogenj je preprečil angleškim letalom dosego cilja in vse bombe so padle več desetin metrov od ladij. Kljub intervenciji nasprotnega letalstva, so naše edinice še naprej napadale. Večkrat zadeti nadaljnji rušilec, se je potopil. Ves dan je 7. pomorska divizija vzdrževala stik s sovražno eskadriljo in šele ob mraku so se preostale sovražne edinice lahko umaknile iz borbe. V teku dneva je letalstvo osi doseglo razpršene ladje konvoja ter potopilo in zažgalo 4 parnike in eno petrolejsko ladjo.

Kakor javlja vojno poročilo, se je drugi veliki angleški konvoj, ki je odšel iz Aleksandrije v Egiptu vrnil na izhodiščno oporišče. Ta konvoj, ki je bil ob napadih našega letalstva in podmornic že hudo zdelan in je izgubil en rušilec, 6 nadaljnjih edinic pa je bilo poškodovanih, se je vrnil v Aleksandrijo, brž ko so izvidniki javili, da se močna italijanska pomorska skupina kreta proti konvoju. Konvoj se je nahajal že vzhodno od Krete, ko se je obrnil zopet nazaj z največjo hitrostjo.

Še en angleški konvoj uničen v Sredozemlju

Na Malto namenjeni konvoj se je moral z velikimi izgubami vrniti v Aleksandrijo

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 17. jun. s. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo včeraj naslednje izredno poročilo:

V Sredozemskem morju so skupine nemškega letalstva in edinice nemške vojne mornarice ob sodelovanju z italijanskimi in pomorskimi silami zadale najhujše udarce angleški mornarici in sovražnim oskrbovalnim ladjam. Razen že naznanjenih velikih uspehov, ki so jih dosegle italijanske letalske sile z napadom na konvoj, ki je prišel z Atlantika, je bil razbit angleški konvoj, prihajajoč iz Aleksandrije, ki je bil močno zaščiten z vojnimi edinicami. Med 12. in 15. junijem so letalske pomorske sile potopile 3 križarke in rušilec, dva izvidniška čolna in 6 parnikov, skupno 56.000 ton. Razen tega je bilo torpediranih ter zažganih in tako hudo poškodovanih, da jih je smatrati za izgubljene, en rušilec in 8 trgovinskih ladij. Bombe in torpeda so zadela še 6 nanaljnih vojnih edinic in 6 parnikov. Od spremljevalnih sovražnih lovcev konvoja je bilo 33 sestreljenih v letalskih borbah. Izgubljenih je bilo 10 nemških letal. Ostanek konvoja se je moral vrniti. K uspehu je prispevala nemška podmornica pod poveljništvom mornariškega poročnika Reschkea, ki je potopila eno angleško križarko.

Operacijsko področje, 17. junija. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) Skupine italijanskih bombnikov so dosegle konvoj, ki je plul iz Aleksandrije proti Malti ter so ga zopet napadle, štiri trgovinske ladje so bile zadete. Naša torpedna letala, ki so naknadno intervenirala, so zadela eno nadaljnjo 5.000tonsko edinico nedoločenega tipa ter eno 7.000tonsko križarko.

Nemško vojno poročilo

Manjši boji pred Sevastopoljem — Pri Harkovu se je posrečil prodor preko Donca — Bombardiranje železnic okrog Moskve

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 16. jun. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo dandes naslednje poročilo:

Na trdnjavskem ozemlju pred Sevastopoljem so bile včeraj samo borbe manjšega obsega. Letalstvo je uničilo v luki sovražnikov rušilec.

Vzhodno od Harkova zavzeto mostišče preko Donca je bilo razširjeno proti severu.

V srednjem in severnem odseku so bili sovražnikovi napadi zavrnjeni. Močni letalski oddelki so z dobrim uspehom bombardirali letališče pri Murmansku. V zalivu Kandalakše so bili doseženi zadetki na železniških napravah. Sovražnik je pri tem izgubil 10 letal.

Močni napadi letalstva so bili usmerjeni proti letališčem in železniškim napravam okrog Moskve.

Bitka v Marmariki zapadno ob Tobruku je bila odločena v korist nemških in italijanskih čet. Ko so bili razbiti sovražnikovi tankovski oddelki pri Akromi in je bila z nadaljnjim prodorom dosežena obala, so bile angleške in južnoafriške čete v Gazi odrezane od svojih zvez pri Tobruku. Od zapada je italijanska divizija te postojanke prebila, zavzela utrdbe južno od Tobruka in razširila dobljeni prostor proti vzhodu. Obseg te zmage se še ne da pregledati.

V Rokavskem prelivu so bili pri varovanju konvoja zavrnjeni trije sovražnikovi letalski napadi. Pri tem sta bila potopljena dva sovražnikova brza čolna, nadaljnji čoln pa je bil deloma z ročnimi granatami hudo poškodovan.

V južni Angliji so bili bombardirani vojaški cilji.

Posamezna angleška letala so včeraj pod zaščito oblakov podvzela brezuspešne motilne polete na zapadno nemško obmejno ozemlje.

Srdite borbe pred Sevastopoljem

Berlin, 17. jun. s. Nemške napadalne čete so pred Sevastopoljem v teku zadnjih borb še nadalje skrajšale sovražno fronto, kakor poroča nemško vrhovno poveljništvo. Rdeči so se morali umakniti za drugo utrjeno črto, ki je mnogo bolj opremljena. Silni protinapadi boljševikov na nove položaje, ki so jih zavzeli Nemci, so bili zadušeni v reki krvi. Tudi poizkus zopetnega zavzetja neke važne višine, ki so jo zavzele prej nemške napadalne čete, ni uspel in napadalci so bili odbiti ter so imeli najhujše izgube. V drugih odsekih sevastopoljske fronte so bili boljševiki vrženi iz postojank kljub srditemu odporu. Rumunske čete so tudi prodrle v sovražne črte potem, ko so sovražnika z bokov obkrožile. Nemško letalstvo je stalno podpiralo vojsko ter pripravljalo pot pehoti z bombardiranjem sovražnih položajev. V teku nekaterih letalskih spopadov nad obkoljeno trdnjavo so nemški lovci sestrelili 16 sovražnih letal.

Vojna na Kitajskem

Tokio, 17. junija. s. Od 1. do 12. junija so japonske sile, ki operirajo v osrednjem Hopeju, zadale sovražniku hude izgube. Padlo je 8654 sovražnikov s poveljnikom 8. vojnega področja. Zajetih je bilo 4821 sovražnikov.

Sestanek Združenja Fašističnih železničarjev

Nacionalni svetnik Morello Morelli v krogu naših železničarjev

Ljubljana, 17. junija

Dne 12. t. m. se je Nacionalni svetnik Morello Morelli, nacionalni svetnik Državnega združenja Fašističnih železničarjev, sestal z voditelji ljubljanske sekcije. Sestanku je predsedoval Zvezni Tajnik Orlandini in so bili navzoči tudi pokrajinski zaupniki dr. Ettore Sardo, zaupnik triestske sekcije comm. Gugliemetti, vršilec dolžnosti načelnika vzhodne železniške delegacije inž. Gianaroli, Poveljnik avtonomnega oddelka železniške milice Seniore De Felice, podzaupniki, načelniki skupin in zastopstvo železničarjev skvadristov.

Dr. Sardo je poročal o delu, ki ga je opravila ljubljanska sekcija od dneva svoje ustanovitve do danes. Orisal je nacionalnemu svetniku Morelliu položaj italijanskih železničarjev v poslanstvu, ki ga opravljajo v tej pokrajini, ter razložil njihove želje in potrebe.

Nacionalni svetnik Morelli se je v svojem odgovoru dotaknil dela, ki ga je sekcija Fašističnih železničarjev opravila do danes, ga odobril, nato pa govoril tovarišem o raznih vprašanjih, ki se tičejo železničarjev, ki tukaj službujejo.

Ob tej priložnosti sta Zvezni Tajnik Orlandini in Nacionalni svetnik Morelli obiskala železničarsko menzo in k njej priključene prostore za sestanke, to je okrepčevalnico, čitalnico, dvorano za zabave in dvorano, kjer je na razpolago biljard. Prvaki so se nekaj časa razgovarjali s tovariši železničarji in so izrazili pokrajinskemu zaupniku svoje zadovoljstvo za lepo ureditev.

Praznik Kr. Karabinjerjev v Novem mestu

Novo mesto, 17. junija

Dne 5. junija je bila v vojašnici 37. odseka Kr. Karabinjerjev v prisotnosti Generala Coronatia, Poveljnika Divizije »Isonzo«, okrajnega komisarja in političnega tajnika proslava praznika velezaslužnih Kr. Karabinjerjev. Proslava je potekla v strogo vojaški obliki.

Po maši, ki jo je daroval vojaški kaplan, je General Coronati naslovil na navzoče vojake kratke besede pohvale in vzpodbude, sklicujoč se na slavo karabinjerskega orožja v preteklosti in bližnjih dneh. Posebno je podčrtal trdo in težko službo, ki jo najzvestejši Kr. Karabinjerji opravljajo na tem ozemlju.

Uvedba mednarodne poštne nakaznice

S 1. julijem bo uvedena v Ljubljanski pokrajini služba mednarodne poštne nakaznice. Nadaljna obvestila o modalitetah in pogojih, s katerimi so združene zadevne operacije, lahko dobe zanimanci pri poštnih uradih. V Ljubljani je za opravljanje te službe pooblaščen samo poštni urad glavne pošte. Opozarjamo, da na mednarodnih poštnih nakaznicah niso dopustna pismena sporočila.

Domače črešnje za priboljšek

Živilski trg je zdaj tudi dobro založen z borovnicami

Ljubljana, 17. junija

Čeprav je bilo davi še nezanesljivo vreme, vendar ni zadržalo številnih prodajalcev, da bi ne prišli na trg. Včeraj je deževalo in zemlja na vrtovih je bila zelo razmočena, to pa seveda ni moglo toliko ovirati pridelovalcev povrtnine, da bi je ne mogli pripraviti za današnjo prodajo na trgu. Vendar je bilo danes malo manj blaga kakor ob sobotah, a tudi promet v splošnem ni bil posebno živahen; ob sobotah prihaja na trg mnogo več gospodinj kakor sredi tedna, kar seveda vedo tudi prodajalci.

S kakšnimi posebnimi novostmi nas zdaj branjevci ne morejo več presenetiti. V splošnem ni prišlo do nobenih večjih sprememb. Pač pa zadnje čase gospodinje lažje izbirajo črešnje. Uvoženih črešenj je zdaj res na izbiro in v splošnem so lepo ter zdravo blago. Med povrtnino pri branjevcih prevladuje zelje. Razen tega imajo naprodaj še vedno izredno mnogo čebule. Vsi so založeni z njo in gre tudi sorazmerno precej v denar, čeprav so naši zelenjadarji tudi že začeli prodajati prvo domačo čebulo. Veliko povpraševanje je še vedno po grahu in če se branjevci založe z njim, ga lahko takoj razprodajo.

Na splošnem zelenjadnem trgu bi bilo treba zdaj peti slavo naši krasni glavnati salati. Ljubljanska salata upravičeno slovi. Vredno je, da pridete na trg že samo zaradi nje. Zdaj zalagajo trg z njo Trnovčanke dan za dnem — vselej z najlepšim pridelkom in kosajo se med seboj, katera bo razstavila lepše blago. Gospodinje se pa seveda živo zanimajo tudi za drugo blago domačih prodajalcev. Zlasti povpraševanje po grahu, ki ga pa doslej še ni moglo toliko zrasti, da bi prodajalke lahko vedno ustregle vsem odjemalcem. Prihodnje tržne dni pa bo nedvomno tudi že domačega graha na izbiro. Najbrž ga bo mnogo več že v soboto, zlasti, če bo vreme za dovoz živil na trg primerno.

Naši pridelovalci sočivja tudi že napovedujejo, da bodo kmalu začeli zalagati trg še z drugimi letošnjimi pridelki. Prihodnji mesec bo baje naprodaj že stročji fižol. Nizki stročji fižol je res že začel cveteti, a tudi stročje visokega fižola bo letos naprodaj prej kakor lani. Prav tako bo čez nekaj tednov naprodaj že precej domačih paradižnikov in vsaj nekaj kumar. Med domačo povrtnino zdaj prevladuje razen salate še zelena koleraba. Vedno več je korenja, ki je zdaj tudi že debelejše. Prav tako je več pese. Dovolj je špinače in radiča, a zdi se, da po tej zelenjavi zdaj ni več posebnega povpraševanja.

Zdaj se nam za priboljšek nudijo tudi že domače črešnje. Morda je kdo mislil, da jih letos ne bo, toda prej še niso dozorele, zato jih pač niso mogli dovažati na trg. Dovažajo jih največ kakor prejšnja leta iz Sostrega in Dobrunj. Te črešnje so precej sladke in zdrave. Letos so baje dobro obrodile in smemo pričakovati, da bo trg še založen z njimi prihodnje tržne dni. Danes jih je bilo že precej. Domače črešnje so malo cenejše od uvoženih, kar je razumljivo, saj so za nje prevozni stroški mnogo manjši. Določena je maksimalna cena na 6 L kg. Uvožene črešnje so pa zdaj po 6.5 L. Trg je tudi precej dobro založen z borovnicami. Zdi se, da so lani gospodinje bolj posegale po tem blagu. Maksimalna cena za borovnice je bila določena na 5 L kg. Liter borovnic tehta približno 65 dkg, zato so določili ceno za liter na 3.5 L.

Nekateri napovedujejo, da bodo poslej začele rasti tudi gobe, ker je namočil dež, tako da jih bo morda prihodnje dni tudi nekaj naprodaj.

Z Gorenjskega

— **Sportna prireditev v Medvodah.** Delavstvo in nameščenstvo tekstilne tovarne Meditz & Miklautz je priredilo te dni na sportnem prostoru tovarne svoj prvi pomladanski tek z zelo bogatim sporedom.

— **Ureditev zbiranja kmetijskih pridelkov.** Na podlagi odredbe šefa civilne uprave za zasedeno ozemlje Koroške in Kranjske so vsi kmetijski proizvodi zlasti še poljski pridelki zasežni v korist splošne prehrane in dani na razpolago prehranjevalnim organom. Izvzete so samo tiste količine predmetov, ki jih pridelovalec sam potrebuje zase na temelju obrokov ali pa jih posestnik potrebuje za seme. Izvzete so tudi za krmo potrebne količine kmetijskih pridelkov. Kmetovalci ne morejo razpolagati s kmetijskimi pridelki, temveč jih morajo oddajati pooblaščenim nakupovalcem in zbirališčem po določenih cenah. Odlaja kmetijskih pridelkov bo zdaj na novo urejena. V posameznih krajih bodo določeni nakupovalci, ki bodo pokupili vse pridelke razen onih, ki jih smejo kmetovalci obdržati zase. Kmetovalci bodo dobili potrdila. Drugim osebam in podjetjem kmetovalci ne smejo oddajati teh pridelkov niti proti plačilu niti zastonj, razen če se ti izkažejo s potrdilom prehranjevalnega urada, da so upravičeni sprejeti kmetijske pridelke. Oddaja krompirja in žita, zasejanega na podlagi pogodbe o razmnoževanju semena in priznanega v semenske svrhe, bo posebej odrejena.

NIČ HUDEGA

Sodnik: — Obtoženec, vi ste torej prelomili svojo palico na tožiteljevi glavi?

Obtoženec: — To ni nič hudega, gospod sodnik. Takoj sem namreč kupil drugo palico.

Inseriraj v „Slov. Narodu“

S Spodnje Štajerske

— **Veliko zborovanje štajerskega Heimatbunda v Ljutomeru.** Štajerski Heimatbund prireja po večjih krajih vsako leto svoje dneve, velika zborovanja, na katerih ima prebivalstvo priliko spoznati delo te organizacije. V juniju, juliju in avgustu bodo prirejeni na vseh sedežih okrožij prvič taki dnevi. Prvi je bil v Ljutomeru v soboto in v nedeljo. Mesto je bilo okrašeno z zastavami in cvetjem. Od vseh strani so prihajali v Ljutomer prebivalci iz vseh krajev okrožja. Prišlo jih je nad 500. Zborovanje je bilo v domu štajerskega Heimatbunda, kjer je nagovoril zborovalce zvezni vodja Steindl. V svojem govoru se je pečal s spodnještajerskimi problemi ter prikazal zborovalcem bližnje in daljne politične cilje, ki je njihovo uresničenje naloga štajerskega Heimatbunda. V okviru dneva štajerskega Heimatbunda je bilo več mladinskih prireditev, zaključen je bil pa z veliko manifestacijo na Trgu Adolfa Hitlerja, kjer je ponovno govoril zvezni vodja Steindl.

— **Za nemški Rdeči križ.** 7. junija je bila na Spodnjem Štajerskem že tretja javna zbirka prostovoljnih prispevkov za nemški Rdeči križ po hišah. Nabrali so 726.906 mark. Celje je dalo 46.000, Ljutomer 6.000, Maribor-okolica 35.500, Maribor-mesto 40.600, Ptuj 22.500, Brežice 15.500 in Trbovlje 7.000 mark.

— **Veseli gledališki večeri.** V ponedeljek je bil v mariborskem kinu prirejen vesel gledališki večer, na katerem je nastopil dr. Bergauer s svojo igralsko skupino pod naslovom »Ferdinand Raimund«. Obisk je bil zelo velik. Snoči je nastopil dr. Bergauer s svojim potujočim gledališčem v Studencih, danes nastopi v Pobrežju, pozneje pa še v Ptuju, Ljutomeru, Slovenjgradcu in Trbovljah.

SPORT

Razvoj sporta na Japonskem

S sportom se bavijo Japonci že od l. 552. — V nogometu doslej niso dosegli posebnih uspehov, izvrstni pa so njihovi plavači, lahkoatleti in rokoborci

Ljubljana, 17. junija

O sportu na Japonskem dolgo časa nismo imeli podatkov. Splošno se je mislilo, da japonski športniki ne dosezajo pomembnejših uspehov. Prišlo pa je do preokreta v tem mišljenju, ko so se Japonci nenadoma pojavili v mednarodni areni in se proslavili zlasti kot izvrstni plavalci. Na treh olimpiadah od leta 1928 do 1936 so japonski plavalci priborili svoji domovini nič manj ko 26 olimpijskih kolajn (10 zlatih, 8 srebrnih in 8 bronastih). S svojimi senzacionalnimi uspehi so zbudili po vsem svetu ogromno pozornost in spoštovanje. Mahoma se je uvrstila Japonska med države najboljših plavačev na svetu.

Uspešno se je razvijala na Japonskem tudi lahkoatletika, čeprav jih v nekaterih disciplinah ovira njihova po prirodi majhna postava (povprečna višina Japoncev je 1.59 m). Japonski lahkoatleti so na olimpijadah zmagali kot poedinci 4krat, obenem pa zasedli 4 druga in 5 tretjih mest, torej si priborili 13 olimpijskih kolajn. Največje uspehe so zabeležili v tekih na kratke in dolge proge. Znano je, da so svetovni prvaki v maratonskem teku. V kratkem času, kar sistematično goje lahkoatletiko, so napredovali tudi v v vseh vrstah skokov.

Najmanj napredka zaznamujejo v nogometu. Z njim se v smislu današnjega pojmovanja nogometne igre bavijo prav za prav šele od leta 1921, ko so ustanovili svojo nogometno zvezo. Edini mednarodni uspeh, ki so ga dosegli v nogometu, je bila zmaga nad Švedsko 3:2 na olimpijadi let 1936. V nogometu jih prekašajo celo Kitajci. Japonska je s Kitajsko doslej odigrala 17 mednarodnih tekem. Od teh jih je 12 izgubila, 4 zmagala in 1 je ostala neodločena. Ti neuspehi so toliko bolj presenetljivi, ker so se na Japonskem bavili z nogometom, kakor poročajo njihovi viri, že leta 1583. Tekme so bile tedaj sporedne točke v okviru verskih svečanosti.

Ko govorimo o japonskem športu, ne smemo prezreti njihove najstarejše in najpriljubljenejše športne panoge, ki je nekoč bila idol vse japonske mladine. Od l. 552 naprej, ko je bil uveden na Japonskem budizem, ki je prinesel s seboj posebno umetnost dihanja po vzoru indijskih jogov, se je uveljavljala rokoborba, ki je dosegla neverjeten razmah. V njeni senci so v starih časih gojili tudi džiudžicu, sabljaštvo, streljanje na tarčo in plavanje, ki pa niso nikoli dosegli razširjenosti rokoborbe, s katero so se bavile najširše ljudske plasti, medtem ko so ostale gojili predvsem samuraji.

Japonska rokoborba pa se je znatno razlikovala od današnje. Bilo je v celoti 48 prijemov in je borba trajala točno eno uro. Zmagovalec je bil tisti, ki je svojega nasprotnika prisilil, da se je dotaknil tal s katerim koli drugim delom telesa, razen z nogo.

Zanimanje za rokoborbo je začelo na Japonskem popuščati šele od leta 1868 naprej, ko se je že javljal vpliv evropskega zapada. Toda še danes privabi rokoborba na Japonskem po 20.000 gledalcev. Sodobni šport so na Japonsko zanesli angleški trgovci. Do leta 1915 so se z njim bavili skoraj izključno visokošolci. Ko pa je Japonska leta 1912 prvič nastopila na olimpijadi in leta 1913 na »Igrah Daljnega vzhoda«, je oživelo zanimanje tudi med ljudstvom in se odtlej širilo z neverjetno brzino.

Z nedeljskih nemških prireditev

Nemški lahkoatleti so sedaj že zaposleni s svojimi krajevnimi prvenstvi. Podobno prireditev so imeli v nedeljo tudi na Dunaju. Med rezultati je najpomembnejši oni v metu kopja, kjer je Pektor dosegel letošnjo najboljšo nemško znamko z 69.35 m.

Za štajersko nogometno prvenstvo so bile v nedeljo odigrane samo tri tekme. Tako mariborski Rapid kakor Celje sta počivala.

Dunajski nogometni klubi so udeleženi v več raznih konkurencah. V posebnem poletnem tekmovanju dunajskih klubov, ki je prišlo že do finala, je bil v nedeljo določen drugi finalist. FC Wien se je s presenetljivo zmago 6:1 (2:1) nad Vienno, ki se udeležuje tudi zaključnih tekem v nemškem državnem prvenstvu, kvalificiral za nasprotnika Wiener SC. Finalna tekma bo 28. junija. FAC je premagal Wacker 1:0 (1:0).

V tekmovanju za Tschammerjev pokal je Wiener SC premagal Admiro 5:2 (2:0). Rapid je odpravil Post SG 3:0 (1:0).

Uspeh italijanskega skakača

V nedeljo je bila v Parmi večja lahkoatletska prireditev. Na sporedu so bile štiri discipline za državno prvenstvo, razen tega so pa nastopili tudi v nekaterih drugih točkah. Udeležba je bila izredno lepa. V obeh stafetah za državno prvenstvo je nastopilo 25 klubov in v teku na 10.000 m 52 tekačev.

V stafeti 4 krat 100 m je postal državni prvak Oberdan PP, katerega stafeta je zmagala v času 42.6. V stafeti 4krat 400 je prav tako odnesel prvenstvo Oberdan PP s časom 3:23.3. V teku na 10.000 m je z velikim naskokom zmagal in postal italijanski državni prvak favorit Giuseppe Beviacqua. Pretekel je progo v času 31:34.6.

Zanimivi pa so bili tudi rezultati v ostalih »prijateljskih« disciplinah. V skoku v višino je zmagal z novim italijanskim rekordom Alfredo Campagner, ki je preskočil 1.98 m (prejšnji rekord je znašal 1.96 m). V metu krogle je zmagal Angelo Profeti s 14.47 m, v metu kopja Bruno Rossi s 56.38 in v metu kladiva Teseo Taddia z 49.80.

*

— *Mednarodni boksarski dvoboj* med Hrvatsko in Madžarsko, ki je bil preteklo sredo v Zagrebu, je bil ob stanju 6:6 prekinjen. Odločitev sodnika je izzvala nezadovoljstvo.

Sklepne produkcije GA in Gš

Ljubljana 17. junija.

Sklepne produkcije Glasbene akademije in srednje glasbene šole se bodo vršile v naslednjih dneh:

I. v nedeljo 21. junija ob 10.30 v veliki filharmonični dvorani.
II. v ponedeljek 22. junija ob 18.15 istotam.
III. v sredo 24. junija ob 18. v mali filharmonični dvorani,
IV. v petek 26. junija ob 18.15 v veliki filharmonični dvorani.
V. v nedeljo 28. junija ob 10.30 v Hubadovi dvorani (Glasbena Matica),
VI. v ponedeljek 29. junija ob 10.30 v veliki filharmonični dvorani.

III. produkcija je namenjena komorni glasbi, V. orgelski glasbi, ostale bodo pa obsegale mešane sporede (petje, klavir, violino in druge orkestrske inštrumente). Sporedi za produkcije, ki veljajo obenem kot vstopnice, bodo naprodaj v Matični knjigarni po 3 lire, za dijake 1 liro.

ŠAH

Bogoljubov prevzel vodstvo

V petek so na šahovskem turnirju v Solnogradu začeli četrto in peto kolo. Z eno izjemo so bile vse igre prekinjene in nedokončane. Keres je igral proti Bogoljubovu. V srednjici mu je vzel kmeta, katero materialno prednost je potem obdržal do prekinitve. Bogoljubov ima kljub temu izglede za remis, ker sta v končnici na šahovnici tekača raznih barv. Stoltz je proti dr. Aljehinu žrtvoval kmeta in si sicer pridobil prostorno prednost ne pa dejanske. Junge stoji v igri proti Schmidtu nekoliko boljše. Če bo ta prednost zadostovala za zmago, pa še ni mogoče reči.

Popoldne so igrali peto kolo. Edino Bogoljubov je dokončal svojo partijo proti Jungu. Junge je z nepazljivo potezo izgubil figuro in je moral že po 29. potezah predati. Pozicijska igra se je razvila med dr. Aljehinom in Keresom. Svetovni prvak je bil ob prekinitvi v položajni prednosti, konec pa je še negotov. Zelo borbeno in napeto je potekla partija med Schmidtom in Stoltzem. Stoltz je napravil napako in izgubil kmeta. Kasneje se je njegov položaj toliko poslabšal, da je moral dati še kvaliteto. Pri prekinitvi je Schmidt v položaju, ki je zanj nedvomno dobljen.

Stanje v tabeli se zaradi prekinitev ni mnogo spremenilo. Vodstvo je s 3 točkami prevzel Bogoljubov, med tem ko ima Keres 2 in pol, Stoltz 1 in pol, Junge 1 in pol, dr. Aljehin 1 in Schmidt pol točke, pri čemer prekinjene partije niso vpoštevane. Prekinjene partije četrtega kola so odigrali v soboto popoldne.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Sreda, 17. junija: Adolf.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Postržek.
Kino Sloga: Toreadorjeva ljubezen.
Kino Union: Smola slamnatega vdovca.
Razstava Gorše-Maleš v Jakopičevem paviljonu.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Sušnik, Marijin trg 5, Kuralt, Gosposvetska cesta 4. Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Varujmo mestne nasade

Ljubljana, 17. junija

Zaradi uničevanja tivolskih in mestnih nasadov je med vsem dostojnim prebivalstvom zavladalo ogorčenje, ki je gotovo upravičeno. Kdor vidi bregove Gradaščice ali druge nasade, mora obsojati počenjanje mladine in tudi odraslih, ker ne krote mladine ter tudi sami prenašajo klopi, trgajo cože in lomijo veje, hodijo po tratah in se valjajo po njih ter teptajo in trgajo nasajeni krompir, fižol in drugo zelenjavo. Če bo šlo tako dalje, kmalu ne bo več nobene cele klopi po sprehajališčih in naposled bo mestna vrtnarija popolnoma upravičena, da bo klopi shranila, ker je prisiljena varovati premoženje mestne občine.

Žrtev davkoplačevalcev nima namena, da bi vsakdo smel uničevati javne naprave in delati škodo. Tudi mestni nasadi prav mnogo veljajo ter so mestne uprave vedno rade dovoljevale prav znatne vsote za čim lepšo izpopolnitev parkov, napravo poti in olepšavo javnih nasadov. Zato se tudi vsa Ljubljana ponaša z mestnimi nasadi, ki jih gostje našega mesta upravičeno cenijo za najlepše, kar ima Ljubljana.

Ljubljančani naj sami skušajo napraviti red, saj so devastacije po javnih nasadih sramota za vso Ljubljano. Nova mestna uprava je pa pomnožila straže po javnih nasadih ter jim naročila najstrožje postopanje. Trganje rož, lomljenje vej, razbijanje in poškodovanje klopi in ograj je hudo kaznivo po kazenskem zakoniku kot tatvina in poškodovanje tuje lastnine. Veliko škodo pa delajo ljudje tudi s prenašanjem klopi s poti, cest in drevoredov v grmovje in na trate, ker pri tem polomijo veje in poteptajo ter poškodujejo tam zasajene rastline, seveda pa tudi klopi same. Po lesenih delih klopi je vse razrezano in polomljeno, vedno več je pa razbitih celo železnih klopi, ki jih v sedanjih časih ni mogoče nadomestiti. Čeprav so trate z večine že pokošene, naj ljudje ne hodijo po njih, saj mestna občina mora imeti krmo za svoje konje in za rejo malih živali. Posebno naj pa ljudje ne delajo škode po vzornih nasadih krompirja, fižola in raznovrstne zelenjave, saj so prav ti nasadi najbolj poučni za naše vrtnarje in kmetovalce. Prosimo dostojno občinstvo, naj samo pomaga delati red po mestnih nasadih, predvsem naj pa institucije za vzgojo mladine z vsem svojim vplivom skušajo pokazati uspehe svojih hvalevrednih prizadevanj.

Zbrana Kopernikova dela

Nemški znanosti se je posrečilo ustvariti pogoje za prvo izdajo zbranih del slavnega zvezdoslovca Kopernika. Zbirka bo obsegala vsa Kopernikova dela, razprave, pisma in sploh vse, kar je napisal. Vse bo objavljeno v prvotnem besedilu v nemškem prevodu. Njegovo glavno delo »De revolutitionibus urbium coelestium« bo zastopano v zbirki z rokopisom v faksimilu. Zbirka bo obsegala dalje vsa poročila iz življenja in dela slavnega zvezdoslovca, kolikor se da to dokumentarično dokazati, ter bibliografski zvezek o Koperniku. Delo bo zaključeno z obširnim novim Kopernikovim življenjepisom. Za tako obširno znanstveno delo je bilo seveda potrebno primerno uredništvo, v katerem so sloveči znanstveniki, in vsi Kopernikovi raziskovalci. Zbrana Kopernikova dela izidejo v založbi R. Oldenburg, München — Berlin.

Novi uspehi profesorja Sauerbrucha

Prof. F. Sauerbruch, sloveči nemški kirurg, poroča iz svoje najnovejše prakse o kroglah, ki so obtičale v srcu ali v pljučih. Poročilo o tem je objavil v reviji »Deutsche Zeitschrift für Kirurgie«. 157 ranjenim vojakom so bile operativnim potom odstranjene krogle iz pljuč in operacije so se sijajno posrečile. Rane v pljučih niso zapustile nobenih posledic. Dejstvo, da zapuste sicer krogle v pljučih pogosto poznejše nevarne posledice, kakor so abcesi, krvavitve, gnojenje itd., sili k operaciji. Težji so primeri, ko je zadeto srce. Tu je navadno zelo kočljivo vprašanje, ali naj se odloči kirurg za operacijo ali ne. Klinični pojem v srcu tičeče krogle se lahko zajame širše kakor anatomični, kajti klinik lahko govori o taki rani tudi v primeru, če je obtičala krogla v okolici srca samega in povzroča motnje v njegovem delovanju. Ugotovitev anatomične lege tujega telesa se navadno olajša s tereoskopično röngentsko sliko in prodiranjem svetlobnih žarkov. Med takimi operacijami so pogosto uporabljali novi Siemensov iskalec tujih teles.

PISMENO ZDRAVLJENJE

Pri nekem specijalistu za kožne bolezni v mestu se je zdravnik bolnik z dežele, ki mu hitro izpadajo lasje.

— Da ne boste imeli nepotrebnih potov, — mu pravi zdravnik po drugi ordinaciji, — mi pošljite vsak mesec vzorec svojih las, da jih mikroskopično preiščem. Potem vam bom pa dajal pismena navodila glede zdravljenja.

Bolnik se je točno ravnal po tem naročilu. Vsak mesec je poslal zdravniku vzorec svojih las, potem je pa dobil pismeno navodilo zdravnika, ki je bil zelo zadovoljen z uspehom zdravljenja.

Nekega dne je pa prejel od bolnika naslednje pismo: — Priloženo Vam pošiljam zopet nekaj las. Žal pa tega ne bom mogel več storiti, ker so to zadnji.

Prorokovanje

— Ali imate tudi vi strahove v svojem gradu, markiz? — je vprašal gost smeje in si naložil zvrhan krožnik solate. — Trkajoče duhove, bele žene ali kaj podobnega. Ali pa padajo morda slike raz sten, ker je nekje v Bukovini vaš šolski tovariš v istem trenutku umrl? Takole da malo groza spreleti človeka, a?

Po teh prav domišljavo izrečenih besedah je nastala v dvorani nenadoma tako mučna tišina, da je bilo gostu pri srcu, kakor da je prav kar razlil gospodinji vso mast izpod pečenke po obleki. Markiz je nervozno bobnal s prsti po mizi. Markiza je v zadregi prebirala koralde. Zdelo se je, da celo jelenje glave na steni odklonilno majejo z mogočnim rogovjem. V kaminu je počasi ugasnil ogenj in mraz se je jel ovijati okrog nog liki zoprna kača. Skozi visoka okna se je videlo v zapuščeni park. Pred bledo ugašajočim zimskim nebom se je dvigalo mračno ogrodje bresta brez listja, ki je na njegovem vrhu sedela črna kavka kakor mrtva. S hodnika so odmevali drsajoči koraki grbastega lakaja Ivana, njegovo hreščeče kašljanje je napolnilo prostrani svod z neprijetnim bobnenjem.

— Potipljite tu! — je prekinil končno markiz mučno tišino v dvorani in nastavil gostu glavo.

— Bula, markiz, je ugotovil mladi gospod hitro in vesel, da je led mučnega razpoloženja prebit.

— In še kakšna! — je pripomnil markiz z lastniškim ponosom, — kapitalna bula. Vi torej ne verjamete, da so strahovi ali da straši? Povedati vam hočem, kaj sem doživel sam in morda se boste nad mojim doživljajem malo zamislili. Ona dan pri prid v parku naproti ciganka, češ, da mi bo prorokovala z roke. Jaz seveda tega nisem hotel. Ni mi dala miru. En sam pogled. No, pa naj bo. In že je kriknila: — O, še ta teden doživite železniško nesrečo!

— Kdaj je bilo to? — je vprašal gost radovedno.

— Prejšnji četrtek. Danes teden. Smešno, sem si mislil. Železniški nesreči se bom izognil najlažje tako, da se teh nekaj dni ne bom vozil z vlakom.

— Naravno.

— Da, toda s tem še daleč ni to storjeno. Saj je končno vlak povozil tudi ljudi, ki se niso vozili z njim. No in to je vendar tudi železniška nesreča. Za vsak slučaj se torej ne bom smel nobenemu železniškemu objektu niti približati. Nevarnost pomeni tudi iskra iz lokomotive. Dalje: Konji se lahko splašijo, če zaslišijo sopihajoči vlak, pa je nesreča tu. Čim dalje in čim globlje sem prodiral v pojem »Železniška nesreča«, tem jasneje sem spoznaval, kako zelo smo vsi ljudje obkroženi s stvarmi, ki spadajo k železnicam. O sobni železnici, ki jo imajo moji otroci za igračo in ki smo jo seveda takoj po cigankinem prerokovanju zaklenili do konca tedna, sploh ne govorim, kajti človek se lahko spodtakne tudi ob njene tračnice in si zlomi nogo, mar ne? Hotel sem omeniti samo eno izmed mnogih možnosti. Prvi varnostni ukrep je dvignil mimogrede rečeno pri otrocih tak vik in krik, da sem malone že mislil, da utegne biti to napovedana železniška nesreča.

— To pa še ni bilo vse, — je nadaljeval markiz, — lotili smo se tudi hiše in jo sistematično preiskali glede na njene odnose do železnice. Slika železniškega mostu je morala izginiti s stopnišča. Stare vozne rede smo sežgali, izmed gramofonskih plošč smo pa podarili »Železničarsko koračnico« in »Valček lokomotive« nekemu beraškemu muzikantu. Našo kuharico smo poslali za teden dni na dopust. Njeni starši imajo namreč v najemu kolodvorsko restavracijo. Med temi ukrepi, obsegajočimi po našem mnenju vse, kar si spričo more človek misliti, je bil minil v prerokovanju označeni čas in na tihem sem se že smejal praznoverju. Toda kmalu sem spoznal, da sem bil v zmoti.

— Bula, markiz? — je vprašal gost s polnim razumevanjem.

— Počakajte! — je zavrnil markiz radovedneža. — Sedel sem v svojem kabinetu. Mračilo se je že. Kar so počili streli.

— Streli?

— No da: streli. To samo po sebi ni bilo nič posebnega. Moj zvesti Ivan je za vsak slučaj stražil v stolpu in v temi je zamenjal prihajajočega pismonošo z železničarjem. Od tod signalni streli. Ta čas se je bilo povsem stemnilo. In tedaj se je zgodilo. Stopil sem k omari in odpri en predal. Nekam zatikal se je. Potegnil sem močneje. Kar je zamolklo zaropotalo, nekaj mi je padlo na glavo — opotekel sem se. Rezultat:

— Kapitalna bunka, — je pripomnil gost smeje.

— Res je. In kaj se je bilo zgodilo? Ko sem močneje potegnil predal iz omare, se je slednja zamajala in iz nje je padel zvezek konverzacijskega leksikona naravnost na mojo glavo. Bil je zvezek »Ebelsberg« do »Filigranarbeit«, je pripomnil markiz mračno.

— In? — je vprašal gost radoveden, kakšna je tu pointa.

Tedaj se je pa markiz razjezil. — In? Dovolite, gospod: In? še vprašujete. »Ebelsberg« in »Filigranarbeit«! V tem zvezku je vendar tudi beseda »Eisenbahn«!

Varstvo umetnostnih spomenikov pri nas

Delo Umetnostno-zgodovinskega društva v Ljubljani — Zbornik za umetnostno zgodovino

Ljubljana, 12. junija.

Naša domovina se lahko ponaša s številnimi umetnostnimi spomeniki, ki imajo nekateri tudi veliko vrednost. Umetnostni spomeniki niso le znamenitost, ki bi jih smeli ocenjevati kot tujsko prometno privlačnost in kapital; njihova vrednost je nadčasovna in, lahko bi rekli, je substanca tega, kar imenujemo kulturna tla. Razumljivo je, da se kaže, kako znamo ceniti svoje umetnostne spomenike, predvsem v ureditvi njih zaščite; nikdar ni dovolj le, da esteti ocenjujejo umetnostne spomenike v globokoumnih razpravah. Spomenike je treba tudi zaščititi, to se pravi jim priznati dejansko, kar jim gre, da ne propadejo zaradi škodljivih vremenskih vplivov ali da bi jih celo ne uničili ljudje.

Kdo pa naj varuje spomenike?

Vprašali se boste, kdo naj varuje spomenike in kako. Morda veste n. pr., da je v Ljubljani mnogo poslopij in spomenikov, ki so zaščiteni, kakor pravimo. Kaj pomeni »so zaščiteni«? Zaščita je v tem, da hiš, cerkva itd. ne smejo podirati, da se morajo na nje ozirati pri regulacijah, pri prezidavah, pri preureditvi njih okolice itd. Umetnostni spomeniki morajo ostati, kakršni so, ostati, kar so. Sama beseda ne zaleže; hvalisanje umetnostnih spomenikov, njih povzdigovanje do neba nič ne pomaga, če ni zakonskih predpisov. Umetnostne spomenike morajo ščititi zakonski predpisi in ne le ocene umetnostnih strokovnjakov. Če te zaščite ni, spomenik prej ali slej propade, kajti ljudje, čeprav spadajo med višje kulturne plasti, nimajo vedno dovolj globokega spoštovanja do umetnosti ali pa ne morejo ločiti umetnine od kiča. Varstvo umetnostnih spomenikov je pri nas dovolj dobro urejeno, vsaj formalno, pač pa ni vedno dovolj gmotnih sredstev za vzdrževanje ter popravila spomenikov.

Vloga umetnostnih zgodovinarjev in konservatorjev

Sami zakonski predpisi bi seveda tudi ne bili dovolj. Potrebno je še delo umetnostnih strokovnjakov, ki bede nad umetnostnimi spomeniki, nadzorujejo popravila, predlagajo potrebne obnovitve in imajo sploh stalno v evidenci vse zaščitene spomenike. To je težko in odgovorno delo, zlasti še, če je konservatorjev malo. Naši varuhi umetnostnih spomenikov vsekakor zasluzijo priznanje. Velike zasluge za varstvo naših umetnin, umetnostnih spomenikov v naših krajih imajo delavci Umetnostno zgodovinskega društva v Ljubljani. To društvo zasluži še posebno priznanje, ker skuša — kolikor je pač mogoče — tudi popularizirati umetnost; doslej je namreč redno prirejalo izlete, da so si izletniki ogledali umetnine, predvsem v starinskih cerkvah. Umetnine so ljudem razlagali umetnostni strokovnjaki poljudno in jih vzgajali v ljubezni do umetnosti. To pa seveda ni bila edina naloga društva. Društvo redno izdaja »Zbornik za umetnostno zgodovino«, ki objavlja tehtne strokovne razprave trajne vrednosti, zlasti o naših umetnostnih spomenikih. Društvo razpošilja zbornik tujim kulturnim ustanovam v zameno za podobne publikacije in tako stori tudi mnogo za naš ugled v svetu.

Letošnji zbornik

Nedavno je izšel letošnji zvezek Zbornika za umetnostno zgodovino. Zbornik urejuje univ. prof. dr. Fr. Stele, sodelujejo pa naši najboljši umetnostni zgodovinarji. Zbornik izhaja že 18 let. Letošnji zvezek vsebuje dve obsežnejši razpravi, in sicer Vojeslava Moleta »Tradicionalne črte zgodnjebizantinske umetnosti in njena izvirnost« in V. Steske opis škofjiskega gradu v Goričanah. Razen tega zvezek še vsebuje kroniko o delovanju društva v prejšnjih štirih letih in obsežno poročilo o varstvu spomenikov v času od 1. januarja l. 1940 do 31. marca lani. Publikacijo krase ter ponazorjujejo razprave številne lepe reprodukcije umetnin. Iz poročila o varstvu spomenikov posnemamo nekaj podatkov, ki bodo najbrž zanimali tudi širšo javnost.

Samostanske cerkve v Kostanjevici

Delna restavracija v samostanski kostanjeviški cerkvi je bila posrečena, toda delo je bilo ustavljeno zaradi pomanjkanja sredstev. Večji del prvotne romanske gotske arhitekture je bil v ladjah odkrit, ostal je pa še baročni omet v gornjih delih glavne in prečne ladje ter prezbiterija. Profilirane baze stebričev so pa bile nestrokovnjaško dopolnjene. Po načrtu so nameravali restavrirati notranjščino cerkve, položiti tlak, urediti portale iz leta 1632 itd. Dalje so nameravali restavrirati freske iz pozne gotske dobe, ki se skrivajo v nekdanjem križnem kostanjeviške župne cerkve. Konservator je odsvetoval predelavo zunanjosti cerkve, ker bi sicer trpel pogled na romanska portala.

lxgšCe——ar- r umlh umlhw umlhw uml

Cerkev na Kureščku

Tudi cerkev na Kureščku, podružnica ižanske župnije, spada med zaščitene umetnostne spomenike pri nas. Zidana je po vzoru dvoranskih stavb poznega baroka. Prvotna oblika cerkve je pa bila drugačna, kakor sodijo po freski na severni ladijski steni. V prezbiteriju je na mestu oltarja na presno poslikana stena (freska), pred njo pa leseni oltarni nastavek z lesenimi kipi svetnikov, izdelki kmečkih rezbarjev. Prezbiterij krase še freske na oboku in zgornjem delu sten. Slike baje ponazorujejo neko legendo o nastanku cerkve in o dveh sovražnih graščakih. Razen teh, je še nekaj drugih slik. Freske je najbrž naslikal domači umetnik in spadajo po slogu v pozni barok. Pripisujejo jih Tušku ali kakemu njegovemu sodobniku. Zanimiva je tudi oltarna slika na severni strani. Slika prikazuje čudežni vpliv Marije na Kureščku. Na steni pa freska, naslikana pozneje, prikazuje procesijo, ki se pomika na Kurešček. Pred reformami Jožefa II. je imela na Kureščku sedež »bratovščina kraljice miru« in zato je bila na vzhodni strani cerkve sezidana kapelica. V nji je bila ob binkoštnih ponedeljkih maša. Zanimalo vas bo tudi, da dve freski v tej kapeli prikazujeta razdejanje po potresu leta 1895. Freski sta bili naslikani namreč šele leta 1895. Naslikal ju je preprost ižanski slikar F. Blaznik leta 1897 in sta precej primitivno delo.

Dve cerkvici v ljubljanski okolici

Omenjeni sta še dve cerkvici večje ljubljanske okolice. Na jugu Ljubljane v vrhniški občini je Mala Ligojna. Na pomolastem griču stoji podružnična cerkvica sv. Lenarta. Konservator opozarja na potrebno popravilo. Prezbiterij je bil prvotno obokan z gotskimi rebri, zdaj pa ima zvezdaste pasove iz ometa. Notranjščina je barokizirana. Cerkev ima tri lesene oltarje. Streha je krita s skodlami in delno z bobrovci. Zaključek novejšega gornjega dela zvonika je značilna baročna kapa, krita s pločevino. Zid je močno poškodovan po streli, pa tudi streha je potrebna popravila. Konservator je pripomnil, da zaradi popravil ne sme trpeti prvotna oblika cerkve, zlasti ne zvonikova kapa. — Na južnem robu Barja pri Podpeči na Jezeru je podružnična cerkev sv. Lovrenca. Cerkev ima eno ladijo in je barokizirana pozno gotska stavba. Na portalu je letnica 1678. V južni steni je kamenit šilast podboj, ki je renesančen. Ladjin strop je razdeljen na baročna polja. Konservator je opozoril, da se streha na južni strani udira in da je odstopil omet na južni steni. Zanimivost je tudi, da je okrog cerkve še obzidje, ki priča, da je bil tam včasih manjši tabor.

Metlika in Novo mesto

V Metliki imajo staro baročno podružnično cerkev sv. Martina. Stoji na kraju podrte starejše cerkve. Belokranjsko društvo se je zavzelo, da bi cerkev prezidali ter uporabili v belokranjski muzej; arhitektura cerkve bi bila seveda ohranjena, kar je bil tudi glavni namen akcije. Cerkev so v dobi, ki se na njo nanaša poročilo o varstvu spomenikov v naših krajih, že začeli obnavljati. Bila je močno razpokana in popravila so bili potrebni celo temelji. Tudi streha je bila že slaba. Najprej so utrdili temelje, potem so pa popravili venec in prekrili streho. V načrtu so bila še številna druga dela, tako n. pr. odstranitev oltarnih menz, popravilo tlaka, notranjega ometa, vzidava novih oken in vrat in ureditev cerkvene okolice. — Tudi kapiteljska cerkev v Novem mestu, eden najpomembnejših umetnostnih spomenikov naših krajev, je budila skrbi konservatorjem. Na njenih vzhodnih stenah so se pokazale večje poškodbe in pretila je celo resna nevarnost vsemu poslopju. Očistili so kripto. Poznogotski prostor z oboki na osmerokotnih stolpih so zopet pregledali. Zidovi so vsi zelo vlažni in zato je tudi odpadel na vzhodni strani ves omet z onimi ostanki na presno slikanega oltarja vred, slike, ki jo pripisujejo našemu slikarju Ilovšku. Na zahodu nad cerkvenimi stopnicami so ostanki renesančnih fresk, ki jih je pa treba še odkriti. Razne kamnitne dele, ki so jih našli pri pospravljanju kripte, so razstavili v vzhodnem delu, v pritličju nedozidanega južnega zvonika. Tam nameravajo vzidati tudi pomembnejše nagrobnike. Za osušitev kripte je bila predlagana drenaža in za to delo je bil tudi že izdelan načrt, ni pa bilo denarja za njegovo uresničitev. Konservatorijski urad je izdelal dokumentiran restavracijski program kapiteljske cerkve. Po tem programu ne bodo le osušili kripte, temveč tudi uredili zemljišče, očistili prezbiterij in ga smiselno poslikali, restavrirana bo znamenita Tintorettova slika, očiščene vse Netzingerjeve oltarne podobe, nadomeščen sedanji neprimerni oltar z ustrezajočim itd.

Številna druga dela

V poročilu so našteta še številna druga obnovitvena dela, odnosno predlogi za zaščito umetnin v mnogih naših krajih. Tako n. pr. poročajo o obnovitvenih delih v križnem hodniku samostana v Stični. Dalje je opisana cerkev na Stražnem vrhu pri Črnomlju. V tej cerkvi je močno poškodovana slika, dobro delo iz baročne dobe. Znamenit je lesen strop, izdelan zelo okusno, lahko bi rekli v domačem slogu. Okraski so zelo bogati in lepi. Tudi strop zahteva nekaj popravila. — Konservator je tudi opozoril, da so v stari šišenski cerkvi sv. Jerneja bile potrebne očiščenja freske, ki jih je naslikal Janez Wolf. Toda namestu tega so jih kratkomalo prebelili.

DNEVNE VESTI

— **Borba proti hazardnim igram.** Pristojni zakonodajni odbori zbornice fašijev in korporacij ter senata v Rimu so odobrili nove predpise o borbi proti hazardnim igram. O teh predpisih se je predhodno posvetoval že ministrski svet. Predpisi bodo stopili v veljavo peti dan po objavi v uradnem listu in bodo veljavni za dobo sedanje vojne in še 6 mesecev po njej. Kazni, ki jih določa italijanski kazenski zakonik v čl. 718, 719 in 720 so potrojene. Predpisi se uporabljajo tudi, ko gre za igranje hazardnih iger v zasebnih stanovanjih ali drugih prostorih, kjer se sestanejo osebe za igranje hazardnih iger, dasi to ni bil glavni namen sestanka. Važna je določba, ki pravi, da smejo uradniki policije, ko je podan utemeljen sum obstoja igralne hiše, ob vsakem času izvesti preiskavo in izvršiti zaplembe. (Agit.)

— **Demografija Dalmazie.** Prof. Gangemi je objavil v Mesečniku za gospodarsko finančne in korporativne razprave, ki ga izdaja Zavod za finančno vedo na gospodarski fakulteti univerze v Napoliju, zanimive podatke o Dalmazii. Površina dalmazijskega ozemlja, ki je bilo priključeno Italiji, meri 5777 kv. km. Na tem prostoru prebiva 415.000 prebivalcev. Če k temu dodamo površino stare pokrajine Zara v izmeri 110 kv. km in njegovo prebivalstvo, šteje vsa italijanska Dalmazia 5887 kv. km, kar je 47.45% stare avstrijske Dalmazie. Prebivalcev je skupno 439.771. Gostota prebivalstva na kv. km je različna od kraja do kraja. Ob obali pride 75 prebivalcev na kv. km, v vsej Dalmaziji pa povprečno 48. Največja gostota je v Spalatu z 111.8, v Cattaru z 61.8, Zari 48.4 prebivalcev na kv. km. Če upoštevamo samo obdelano zemljo, je Dalmazia znatno preobljudena. Na kv. km. obdelane zemlje živi povprečno 300 prebivalcev. To dejstvo je že v avstrijskih časih vplivalo na prebivalstvo tako, da se je izseljevalo, predvsem v Ameriko. Najvišje rojstvene količnike in prirodni porast prebivalstva beležijo na ozemlju, ki je bilo priključeno zarski pokrajini, najnižje pa v cattarski. Zelo je tudi še razširjen analfabetizem, saj je 40 odstotkov nepismenih. Večinoma gre za kmečko prebivalstvo v notranjosti dežele. V Bencovazzu doseže na primer 67 %, v Spalatu le 15%. Po veri je velika večina prebivalstva katoliška. 20% je pravoslavnih, ostale veroizpovedi pa imajo le manjše število pristašev. (Agit.)

— **Sodnikova smrt pod avtomobilom.** Po nesrečnem naključju je prišel 38letni sodnik Calogero Campo iz Milana na vogalu ulice Orefici pod neki avto. Za poškodbami je Calogero Campo, ki je užival sloves uglednega sodnika in pravnika, kmalu zatem podlegel. V milanskih sodnih krogih zelo sočustvujejo z njegovo usodo, ki ga je doletela po nesrečnem naključju.

— **Na polju slave je padel na Hrvatskem** 21letni Alojzij Forbice iz Milana, po činu višji korporal. Pred enim letom je umrl junaške smrti na grškem bojišču njegov starejši brat Francesco.

— **Nagrade po 10.000 lir.** V seriji III. so bile izžrebane sledeče štev. zakladnih bonov za nagrade po 10.000 lir: 105.735, 259.155, 394.605, 650.564, 791.160, 955.107, 1,200.77[illegible], 1,330.636, 1,417.736, 1,539.240, 1,679.847, 1,821.254, 1,961.123, 119.544, 291.987, 434.997, 691.851, 814.824, 992.950, 1,212.988, 1,365.855, 1,451.524, 1,606.407, 1,635.378, 1,839.451, 1,976.015.

— **Odkritje novih podzemskih jam.** Pri dolini Travaglia pri Luinu so odkrili več zanimivih podzemskih jam. Gre za votline različne velikosti, ki jih je izkopal potok Margorabbia v osrčju gorovja. Tukaj sta tudi prijazni jezeri, ki sta globoki več ko 40 m. Odkritje je vzbudilo veliko pozornost in je dalo pobudo za nadaljnja proučevanja ter raziskovanja. Ugotovili so med drugim, da živijo v obeh novo odkritih jezerih raznovrstne ribe, ki se za nje zanimajo zlasti prirodoslovci.

— **Prva razstava ljudske nabožnosti** bo otvorjena 19. julija v Benetkah. Na razstavi bo razvrščeno gradivo iz vseh italijanskih pokrajin. Razstava bo združevala sedem oddelkov, kjer bo zbrano gradivo pod sledečimi sedmerimi gesli: nabožnost doma, nabožnost pri delu, nabožnost na morju, nabožnost pri ljudskih veselicah, ikonografija in vojakova nabožnost. Razstava, ki je dal pobudo za njo Dopolavoro, bo v Napoleonovi avli muzeja Carrer.

— **Razstava nemških ter rumunskih umetnikov v Milanu.** Pod okriljem italijansko-nemške zveze ter italijansko-rumunske kulturne zveze je bila otvorjena v Milanu razstava nemških in rumunskih umetnikov. Otvoritvi sta prisostvovala poleg milanskih odličnikov tudi nemški in rumunski konzul. Razstava je v galeriji Duomo. Gastone Corrieri je govoril o političnem pomenu razstave, ki združuje umetnike držav, ki so prijateljsko povezane z Italijo.

— **Blaženstvo dr. Ludvika Necchija.** Te dni je bil po več desetletnem trajanju zaključen škofijski proces v Milanu, ki se nanaša na raziskovanje blaženstva dr. Ludvika Necchija. Zadeva pojde sedaj v razpravo obredne kongregacije, ki bo natančno proučila zbrano gradivo. Milanski kardinal Schuster je zelo pospeševal to akcijo, da bi dobili italijanski verniki v njegovem svetništvu zgled laikata Katoliške akcije.

— **Trik s perzijskimi preprogami.** Pri 66letni gospe Erminiji Truffini ki stanuje v ulici A. Paoli 2 v Milanu, sta se zglasila prodajalca preprog, ki sta ji ponudila štiri preproge za znesek 15.000 lir. O preprogah sta zatrjevala, da so perzijske. Truffinijeva jima je ponudila 5000 lir, na kar sta tudi pristala. Ko je Truffinijeva dala oceniti preproge, so ji povedali, da so vredne komaj 1400 lir. Kvestura, ki je bila o tej goljufiji obveščena, je zajela oba prodajalca, 28letnega Vincenca Schiaffa iz Napolija ter 38letnega Viktorja Traina iz Palerma. Obsojena sta bila vsak na šest mesecev ječe in 600 lir globe.

— **Poraba starega papirja na Hrvatskem.** Hrvatska centrala za papir je izdala okrožnico, v kateri poziva vse lastnike papirja, naj ga dajo nji na razpolago. Tvrdke so bile pozvane, naj izroče centrali svoje aktive. Vse zaloge starega papirja bodo porabljene za izdelovanje novega.

— **Zelenjadni vrtovi za siromašnejše sloje.** Ena najvažnejših nalog hrvatskega državnega vodstva je zagotovitev prehrane prebivalstva do nove žetve. Na pristojnem mestu so bili storjeni vsi ukrepi, da se prehrana prebivalstva zagotovi pod vsakim pogojem. V zvezi s tem je treba omeniti sklep ustaške organizacije, da se prepuste vse v območju zagrebške mestne občine še neobdelane parcele brezplačno siromašnemu prebivalstvu za pridelovanje sočivja. Ustaška organizacija je tudi poskrbela za seme.

— **Potna dovoljenja samo vestnim davkoplačevalcem.** Užiška mestna občina je sklenila, da bodo dobivali v bodoče potna dovoljenja samo tisti prosilci, ki so plačali vse davke za lansko in letošnje leto.

— **Hrvatska je dobila nov parnik.** Novi hrvatski parnik za promet po Donavi »Zagreb« je bil 2. t. m. izročen na Dunaju zastopnikom Hrvatske. Parnik je krenil preko Bratislave in Budimpešte v Zemun. Zgrajen je bil predlanskim v Nemčiji in ima dva vijaka.

— **Zenica dobi rudarsko šolo.** Hrvatski uradni list je objavil uredbo o ustanovitvi rudarske šole v Zenici. Njeno financiranje prevzamejo zaenkrat hrvatska rudarska podjetja.

— **Ustava hrvatske pravoslavne cerkve.** Poglavnik dr. Pavelič je podpisal zakon o ustavi novoustanovljene hrvatske pravoslavne cerkve. Gre za ustavo avtonomne državne cerkve na temelju ortodoksnih dogmatičnih in kanoničnih načel. Obenem je imenoval Poglavnik na predlog pravosodnega in prosvetnega ministra za prvega metropolita hrvatske pravoslavne cerkve s sedežem v Zagrebu knezoškofa Germogena. V soboto teden je bil metropolit v Zagrebu svečano ustoličen. Častna stotnija ustaške milice je bila postrojena pred katedralo. V cerkvi je naslovil kmetijski minister Dumančić v zastopstvu vlade na metropolita nagovor, ki je le-ta odgovoril nanj z izjavo lojalnosti. Ustoličenju sta prisostvovala predsednik hrvatskega sabora Došen in zagrebški župan Ivan Werner.

— **Hrvatska brošura »Mati in otrok«.** Hrvatsko ministrstvo narodnega zdravja je dalo natisniti 100.000 izvodov brošure »Mati in otrok«, ki bo razdeljena med prebivalstvo. V nedeljo teden je zaključila Hrvatska »teden matere in otroka«. Za zaključek je bil prirejen velik mimohod mladine pred Poglavnikom dr. Pavelićem. Na čelu dolge povorke je korakala ustaška mladina, nji so pa sledile velike množice zagrebške mladine, ki je navdušeno pozdravila Poglavnika. Mnogi otroci so bili v narodnih nošah.

— **Hrvatska je olajšala promet s paketi.** Hrvatska vlada je razveljavila prvotno odredbo, da je potrebno posebno predhodno dovoljenje za pošiljanje poštnih paketov za celo vrsto blaga z brutotežo največ 2 kg v vrednosti največ 3000 kun iz inozemstva na Hrvatsko.

— **Odgovornost pri višanju cen.** Notranji minister je razglasil, da bo v primeru višanja cen predmetom v trgovini na debelo in drobno raztegnjene raziskovanje z ovadbo na vse one osebe, ki so na kateri koli način soudeležene pri višanju cen.

— **»Te Deum« za dobro letino.** Nekateri škofje so odredili petje zahvalnice »Te Deum« za dobro letino žita in pa da spomnijo poljedelce na njihovo dolžnost do domovine ter skupno zbirko pridelanega žita. Med prvimi, ki so vzbujali v poljedelcih spomin na krščansko in domovinsko dolžnost, so škofje iz Bolana, Campobassa, Modene, Cesene, Livorna, Coma in Velletrija.

— **Italijanski pevci v Nemčiji.** Na koncertni turneji po Nemčiji so znameniti italijanski tenor Emilio Rigon, ter odlične sopranistke Ria Foche, Silvija Brondes in Ines Carnpausen. Na svojem nastopu v Berlinu so želi prodoren uspeh. Rigon je pel tudi v berlinskem radiju.

— **Metuzalemska starost.** Gospa Josipina Venini, ki stanuje v Milanu, je praznovala včeraj 101. obletnico rojstva. Slavljenka, ki je za svoja leta nenavadno čvrsta in zdrava, je mati sedmih sinov.

— **Dragocena umetniška najdba.** Pri S. Marcu di Resana pri Castelfrancu so našli v neki nametani sobi, kjer je bilo polno starih ropotij, zelo dobro ohranjen, dragocen umetniški Marijin kip. Gre za umetniško plastično delo neznanega umetnika iz 15. stoletja. Najdba je vzbudila v italijanskih umetniških krogih zanimanje ter pozornost.

— **IV. nagrada Bergamo.** Pod tem naslovom je znana narodna slikarska razstava, ki bo otvorjena v Bergamu 1. septembra in ki ima svoj sloves kot ena najmočnejših manifestacij italijanske umetnosti. Žirija je sestavljena sledeče: Gino Gallerini, predsednik ustanove »Premio Bergamo«, Viljem Pacchioni kot zastopnik ministra ljudske vzgoje, Julij Pavoni kot zastopnik ministra ljudske kulture, Albert Salietti kot predstavnik konfederacije umetnikov, Karol Prala kot zastopnik nacionalnega fašističnega sindikata lepih umetnosti, nadalje še Srečko Casorati, Marino Marini in Ercole Maselli. Prometni minister je dovolil 50% vozne ugodnosti za poset razstave. Vse nagrade skupaj znašajo več ko 100.000 lir, prva nagrada je 50.000 lir.

— **Po kosilu se je šel kopat in utonil.** V zadnjem času je bilo več primerov, ko so se šli vneti kopalci kopat takoj po kosilu, pa so onemogli. Tudi primer 18letnega dijaka Ivana Arduinija iz Piacenze nam kaže, da je bolje, ako počakajo kopalci nekaj časa po obedu za kopanje. Arduini je šel s prijatelji takoj po kosilu v Po in zaplaval po reki. Nekaj časa zatem so popustile njegove moči, zajel ga je močan tok reke, voda ga je zagrnila za vedno. Njegovega trupla še niso našli.

— **Nov grob.** V Ljubljani je umrl včeraj vpokojeni nadučitelj g. Rudolf Horvat. Pokojni je bil zlasti med svojimi stanovskimi tovariši splono znan in priljubljen. Pogreb bo danes ob 16. iz kapelice sv. Andreja na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. Bodi mu lahka zemlja, žalujočim svojcem naše iskreno sožalje!

— **Nesreče.** Včeraj so prepeljali v ljubljansko bolnico le tri ponesrečence. Elizabeta Paternoster, 28letna delavka iz Velikih Lašč, je bila zaposlena v gozdu, kjer jo je voz pritisnil ob skalo in ji je močno ranilo desno nogo. — Fr. Prinčič, 30letni delavec v opekarni na Brdu, si je zlomil nogo. — Marijan Kompare, 4letni sin delavca iz Ljubljane, se je poparil s kropom po prsih in rokah.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16. in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

KINO MATICA — TELEFON 22-41
Znana gledališka veseloigra na filmskem platnu! Eden najlepših filmov sezone!
Postržek
LILIA SILVI (evropska Deanna Durbin!), AMEDEO NAZZARI
Najnovejše popevke!

KINO UNION — TELEFON 22-21
Nad vse zabaven film
Smola slamnatega vdovca
Vittorio de Sica, C. Calamai.

KINO SLOGA — TELEFON 27-30
Čar lepih melodij, ognjevite, temperamentne ljubezni in drzne bikoborbe v filmu
Toreadorjeva ljubezen
Consuelo France in Carlos Lopez

VAŠ OBRAZ KAZI debel, otekel in pordečen nos. To posledico zmrzeli, prehlada in zastale nečiste krvi, ki se je strdila, prežnete s časom, če dnevno redno pijete Ambrožčevo medico, ki jo dobite pristno le v — Medarni — Ljubljana, Židovska ulica 6.

POHIŠTVO po naročilu in vse vrste stolov izdelujem Politiram oprave in zvršujem vsa popravila najceneje. — Josip Zorman, Ljubljana, Breg 14. 1063

IZ LJUBLJANE

—lj **Čuvajte obdelano zemljo.** Koristno in potrebno je čuvati vsako ped obdelane zemlje. In res je človek na poti iz **Kamniške na Podmilščakovo** cesto prijetno iznenaden, ko vidi, da so pridne roke lepo obdelale izdaten kos zemljišča, ki je bilo dolgo vrsto let radi nedisciplinirani pešcev naravnost opustošeno. Nobena prošnja, nobena deska ni pomagala, da ne bi pešci pomendrali vsako leto pol hektarja travnikov. Zdaj pa je tu vse polno gredic, posejanih s krompirjem, zeljem in fižolom. Težko zaželjeni dež je namočil tudi te njivice, da bodo jeseni dale obilo sadu. Pešcem naj te njivice, ki hodijo mimo njih v spominu še dolga leta in naj tudi v bodoče čuvajo vsako ped obdelane zemlje ter hodijo samo po odrejenih cestah, preko travnikov pa naj se poslužujejo previdno le skromne steze. — Vsi, ki so letos v našem mestu in bližnji okolici ob znatnih stroških in napornem delu obdelavali zemljo, da bi pridelali jeseni nekaj živil, žele in prosijo someščane, zlasti pa njihove otroke, naj ne delajo škode na obdelanih parcelah in naj spoštujejo tujo lastnino. — Žanjejo naj tisti, ki so tudi sejali.

—lj **Nenavadno hladno.** V zadnjih dveh dneh se je zelo ohladilo. Včeraj je bilo precej hladneje tudi popoldne, ko je posijalo solnce. V okolici so se vrstile včeraj popoldne manjše nevihte in tudi Ljubljana je bila še deležna dežja. Neprestano so se valili od zahoda črni oblaki. Med dežjem je padlo tu in tam tudi nekaj zrn toče. Ponoči se je zjasnilo, davi je pa bilo zopet precej oblačno. Ohladilo se je še bolj kakor včeraj. Ni še zanesljivo, če se bo vreme izboljšalo ter ustalilo za delj časa ali pa bo še deževalo. Ker je precej hladno, vendar upamo, da se bo zjasnilo ter da dobimo zopet tako lepo vreme, kakršnega smo uživali prejšnje tedne.

—lj **Shakespearova** dramatska pesnitev »Vihar« v prevodu Otona Župančiča je pravkar izšla pri Slovenski matici. Spremne besede je napisal dr. France Koblar, za elegantno opremo je poskrbel ing. arh. Marko Župančič. Kartoniran izvod stane za naročnike 20 lir, v platno vezan izvod 26 lir. Naročila naslavljajte na Slovensko matico, Ljubljana, Kongresni trg 7.

—lj **Lastnikom in obveznikom za oddajo** goveje živine. Lastniki goveje živine, ki še niso oddali izpolnjenih tiskovin »Prijave goveje živine«, naj jih takoj oddado v sobi št. 35 v mestnem gospodarskem uradu v Beethovnovi ulici št. 7, ker bi drugače imeli sitnosti ter bi bili prvi pozvani, da morajo oddati živino. Če bi pa kdo ne dobil tiskovine za prijavo na dom, jo dobi in tudi lahko izpolni kar v uradu. Obenem pa vabimo one, ki so za to poslovno leto že oddali obvezno množino in imajo še primerno žival za dogon, naj jo naznanijo pri tem uradu za dogon dne 24. t. m. Ta oddaja se bo štela v dobro že za novo obvezno dobo, na drugi strani pa s tem omogočijo nekaterim obveznikom odložitev oddaje mlečnih krav, da jih ti lahko še izmolzejo, ko so prišle sedaj na zeleno krmo.

Iz pokrajine Trieste

— **Proslava Rossinijeve 150 letnice.** V okviru nove poletne operne sezone v gledališki dvorani Politeama Rosetti v Triestu bo tudi proslava 150 letnice rojstva znamenitega skladatelja G. Rossinija z otvoritveno prestavo »Seviljskega brivca«.

— **Poročili so se v Triestu** Jakob Oldrado in gospodinja Marija Lumet, zasebnik Viktor Fava in gospodinja Albina Lusetich, grof dr. Ruggero Correr in gdč. Miletta Canestrini.

— **Lokali javnih predstav** bodo v poletnih mesecih po odredbi Kr. Kvesture v Triestu odprti do 24. ure.

— **Za umetnostno šolo. Trieste,** ki je tudi važno šolsko središče vse obmorske pokrajine, bo dobil svojo umetniško šolo. Doslej je obstojala le takozvana mala slikarska šola, ki je priključena Kr. tehničnemu industrijskemu zavodu »A. Volta«. Akcija za umetniško šolo v Triestu beleži že lepe uspehe, tako da je računati z bližnjim uresničenjem te zamisli. Minister je že uvidel nujno potrebo, da dobi Trieste Kr. šolo umetnosti. Tudi vsi lokalni činitelji so se zavzeli za to, prav tako tudi Kr. šolski nadzornik. Gre še samo za vprašanje šolskih prostorov, ki je z ozirom na vojne čase sicer nekoliko težavno, ki ga je pa mogoče provizorično ugodno rešiti. Verjetno je, da bo sedanja mala slikarska šola, ki deluje pod okriljem tehnično industrijskega zavoda »Volta«, dobila še nekaj prostorov in da se bo njen delokrog razširil v novi okvir Kr. umetnostne šole. V primeru, če bi se pojavile kakšne tehnične težave, pa bi lahko nova umetnostna šola v Triestu delovala kot gost katerega koli drugega šolskega zavoda, kjer bi se pouk prav lahko vršil v določenem turnu. Upati je, da bo spričo uspešnih priprav nova umetnostna šola, ki je Triestu prepotrebna, otvorjena s šolskim pričetkom jeseni t. l.

Naše gledališče

DRAMA

Sreda 17. junija, ob 17. uri: Romeo in Julija. Red Sreda.

Četrtek 18. junija, ob 17.30 uri: Šola za žene. Red Četrtek.

Petek 19. junija zaprto. (Generalka)

OPERA

Sreda 17. junija, ob 17. uri: Traviata. Izven. Gostovanje Zlate Gjungjenčeve.

Četrtek 18. junija, ob 16.30 uri: Evgenij Onjegin. Red B.

Gostovanje Zlate Gjungjenčeve. Opozarjamo na gostovanje, ki se bo vršilo danes v sredo ob 17. uri. Pevka bo pela naslovno partijo v Verdijevi operi »Traviata«. Njene pevske in igralske sposobnosti so ji pridobile odličen umetniški sloves in nenavadno priljubljenost. Zato bo njeno gostovanje v našem gledališču za vse, ki jo poznajo in cenijo zelo dobrodošel, redek užitek. Njeni uspehi v beograjski Operi pričajo o neprestani ustvarjalni rasti te pevke. Traviata je ena izmed tistih partij, v katerih prihaja poleg njene glasovne kulture tudi njena čustvena igra do polnega izraza.

Obnovite naročnino!

Obleganje in padec Sevastopolja pred devetdesetimi leti

Kako so med krimsko vojno združene angleško-francosko-italijansko-turške čete osvojile to važno rusko trdnjavo

Sevastopolj se po pravici imenuje »kraljica Črnega morja«. Kdor gospodari temu po naravni legi in delih človeških rok slovečemu vojnemu pristanišču, ki sega njegova roka zlasti zdaj v času podmorniške in zračne vojne tja do izliva Donave, do Bospora, do južnoruskih in kavkaških pristanišč ter izlivov rek? Zato ni čuda, da so sovjetske čete tako krčevito bore za Sevastopolj. Pri tem jim pomaga morje in zemljišče samo, ki nudi branilcem vse prednosti.

Že pred 90 leti je bil Sevastopolj središče odločilnega oboroženega spopada. Med krimsko vojno leta 1854-55 je bil Sevastopolj nad leto dni oblegan po združenih angleško-francosko-italijansko-turških četah. Vsa krimska vojna, razen malopomembnih napadov na Evpatorijo in Kerč, ni bila nič drugega nego boj za mesto in pristanišče Sevastopolj. Zgodovina te vojne je pač eno najbolj krvavih poglavij vse vojne zgodovine sploh. Čeprav je bil takrat napadalec po številu in tehniki v primeri s sedanjim mnogo močnejši, saj je imel na razpolago močno vojno brodovje, si vendar ni upal napasti Sevastopolja frontalno. In tako so se Angleži in Francozi izkrcali že v Evpatoriji ter jo 14. septembra 1854 brez hujšega odpora zasedli. Iz Evpatorije so začele združene angleško-francoske čete 19. septembra prodirati proti Sevastopolju. Že večer istega in naslednjega dne je prišlo ob rečici Alma, ki teče s pogorja Jajla pred Sevastopoljem v Črno morje, do prve večje bitke. Ta bitka je prišla v zgodovino kot bitka v Almi. Bila je zelo krvava, saj je padlo na razmeroma majhnem prostoru nad 3000 vojakov. Končala se je z zmago zaveznikov nad Rusi. Toda zaradi angleške počasnosti v premikanju čet zmaga ni bila v polni meri izkoriščena.

Počasnost je postala Angležem naravnost usodna, kajti s tem so dobili poraženi Rusi možnost in priliko zbrati in organizirati svoje čete za novo bitko. Obenem so bili pa storjeni ukrepi, da dobi ruska vojska ojačenja. Zmagovalci so se kmalu prepričali, da je ruska vojska v Sevastopolju tako močna, da bi bilo preveč tvegano napasti trdnjavo frontalno. Zato s' se odločili za obleganje. Dohod v zaliv in pristanišče je bil admiral Kornilov s potopitvijo starih vojnih ladij začasno tako zaprl, da francosko in angleško brodovje sploh ni moglo priti do napada. Namesto frontalnega napada je prišlo v dneh od 23. do 26. septembra 1854 do obkoljevanja Sevastopolja preko pogorja proti Balaklavi, kjer so imeli svoj glavni stan Angleži in Kamiešu, kjer so se zasidrali s svojim glavnim stanom Francozi. Rusi so izkoristili nekaj dni dobrodošlega presledka v krvavih spopadih za mrzlična in izredno učinkovita utrjevalna dela. General Totleben, baltiški Nemec, je vodil ta dela in bila je v veliki meri njegova zasluga, da so bile zgrajene na obeh straneh mesta nove in močnejše utrdbe. Do Totlebnovega odhoda napadalci niso mogli doseči pred Sevastopolom nobenega odločilnega uspeha.

17. oktobra 1854 se je pričelo prvo veliko obstreljevanje Sevastopolja. Zavezniki so zbrali pred trdnjavo 1226 topov. Kmalu se je pa pokazalo, da imajo Rusi še več topov in da je njihovo orožje tudi boljše. Po sedmih dneh silovitega obstreljevanja trdnjave so imeli zavezniki večje izgube zlasti na vojnih ladjah kakor branilci. Posledica tega je bila, da je zavezniški naskok na Sevastopolj izostal, pač so pa Rusi napadli Angleže pri Balaklavi in malo je manjkalo, da jih niso pognali v morje. To bi se bilo tudi zgodilo, da jim niso prihiteli na pomoč tudi Francozi.

Nekaj dni pozneje, v začetku novembra, so Rusi znova naskočili od Balaklave proti utrdbam prodirajoče Angleže. Vnela se je tako zvana inkermanska bitka jugovzhodno od Sevastopolja, v kateri so izgubili Rusi 9000, zavezniki pa 4000 mož. Rusi so imeli zato tako velike izgube, ker so zašli trije njihovi polki na umiku na ozko sotesko, kjer jih je sovražnik uničil. Kakšna klavnica — je vzkliknil francoski general Bousquet, junak dneva, ki je bil ponovno pravočasno posegel v bitko in rešil Angleže. Da ni bilo francoskih čet, bi bili Angleži tudi to bitko izgubili.

Po tej krvavi bitki je nastal pred Sevastopoljem mir, ki je bil obema taboroma nujno potreben. 14. novembra je pa strahovit vihar razbil zavezniško brodovje pred Balaklavo in amiešem. Največjo škodo so utrpeli zavezniki s tem, da jim je vihar uničil velik preskrbovalni parnik, ki je pripeljal oblegovalcem živil in zimske opreme. S tem je postal položaj oblegovalcev zelo kritičen. V njihovo srečo pa Rusi tega niso opazili ali pa so imeli preveč opravka sami s seboj. Če bi bili namreč udarili na oblegovalce, bi bila njihova zmaga neizogibna.

Oblegovalci so preživeli strašno zimo, ki je zahtevala mnogo žrtev. V februarju in marcu 1855. sta dobila oba tabora ojačenja, ki so bila nujno potebna, ker so se bile na obeh straneh vrste vojakov občutno razrečile. Prispele so zlasti močne turške čete pod poveljstvom Omer paše. Turki so 17. februarja pri Evpatoriji tako porazili rusko vojsko, da je dotedanji ruski poveljnik Sevastopolja general Menšikov odstopil. Poleg tega je pa prispel tudi močan piementski ekspedicijski zbor pod poveljstvom generala Lamarmora. Tako so dobili zavezniki znatno številčno premoč nad Rusi.

9. aprila 1855. se je pričelo drugo splošno obstreljevanje Sevastopolja, ki je trajalo 10 dni. 254.000 krat so zagrmeli topovi in 8000 vojakov je obležalo na bojišču, toda obleganci so odbili tudi ta napad. Ohranil se je opis strašnih prizorov v sevastopoljskih bolnicah med obleganjem in obstreljevanjem trdnjave. Na tleh, pokritih za dober prst na debelo s krvjo, je rečeno v poročilu kirurga Perigova — so stale dolge vrste nosilnic z ranjenci. V sosedni sobi je tekla kri s treh miz, na katerih so kirurgi operirali ranjence. Odrezanih rok in nog je bilo na kupe. Ponoči ob svitu luči so bili ti prizori še strašnejši.

Naslednji tedni in meseci so minili z novimi načrti in pripravami. Tudi na angleško francoski strani so bili izmenjani poveljniki. Ta čas so Angleži osvojili Kerč in Jenikale. Šele tedaj je začela pojemati bojevitost in odpornost oblegancev. Navzlic temu se je pa izjalovil po dveh dneh bombardiranja začeti prvi generalni naskok na glavne utrdbe. Napadalci so imeli zelo velike izgube. Pred utrdbami je obležalo okrog 8000 mrtvih oficirjev in vojakov.

30. julija 1855 je sklenil ruski generalni štab začeti ofenzivo. Toda načrt za ofenzivo je bil zasnovan tako, da je odšel naslednik Menšikova general Gorčakov težkega srca z njim k generalu Totlebnu. Proti svojemu nasvetu in trdnemu prepričanju je pa slednji vendar 15. avgusta napadel oblegovalce na tako zvanem »traktirnem mostu« v dolini reke Černeje. Prispel je s svojimi četami v dolino in porabil naj bi bil onstran reke Černaje italijanske, turške in francoske čete, ki so bile zasedle strma pobočja in so bile v ugodnem položaju. V začetku so Rusi sicer dosegli nekaj uspehov, potem se je pa vojna sreča nenadoma obrnila. Rusi so doživeli v bitki pred mostom čez reko Černajo strahovit poraz in potisnjeni so bili dokončno v obrambo. Zavezniškim četam je poveljeval v tej bitki italijanski general Lamarmora.

Že naslednjega dne so zavezniki obnovili splošno obstreljevanje Sevastopolja zlasti predmestja Karabeljeva ter glavnih utrdb pred njim Redena in Molokova. Do 8. septembra, ko je bil določen generalni naskok, so se dokopali francoski in turški pionirji po strelskih jarkih in podzemnih rovih do neposredne bližine utrdb. Generalni naskok zjutraj 8. septembra 1855. je privedel takoj v začetku do cele vrste pomembnih uspehov, ki so jih zavezniške čete kakor tudi poznejše v krvavih z velikimi izgubami združenimi bitkami z eno samo izjemo zopet izgubile. Izjema je bila samo trdnjava Molokov s stolpom, ki je takrat kraljeval nad mestom in pristaniščem, ki so jo bili zasedli in držali Zuavi. Pod vtisom tega sovražnega uspeha, svojih velikih izgub in pomanjkanja streliva je začelo sicer še vedno prevladujoče rusko topništvo izpraznjevati mesto in trdnjavo. Desettisoči mrtvih in ranjenih vojakov so pokrivali bojišče.

Skoraj točno leto dni, od 14. septembra 1854 do 8. septembra 1855č je trajala ta krvava borba za Sevastopolj. Zavezniška vojska in mornarica sta izstrelili na oblegance 1,356.000 topovskih krogelj. Rusi so pa imeli še močnejše topništvo in odgovorili so z 1,506.964 topovskimi streli. Francozi sami so porabili 16,500.000 nabojev, Rusi pa 28,600.000. Že te številke jasno pričajo, kako krvava je bila borba za Sevastopolj že med krimsko vojno.

Da bo slika še jasnejša naj omenimo tudi vojni plen in skupne izgube. V Sevastopolju so dobili zavezniki 128 bronastih in 3711 železnih topov, 400.000 starih topovskih krogelj, toda samo še 100.000 votlih, 500.000 nabojev in 262.000 kg smodnika. Rusi so izgubili 128.669 mrtvih in ranjenih, Francozi 45.148, Angleži pa 17.901. Na ruski strani se je borilo nazadnje komaj še 100.000 mož, na strani oblegancev pa 180.000 Francozov, Angležev, Italijanov in Turkov. Glavno težo obleganja so morali prevzeti nase Francozi, ki pa nikoli niso imeli skupnega vrhovnega poveljnika. Napoleon III. si je sicer prizadeval v tem smislu, toda Angleži so bili preveč ljubosumni.

S padcem Sevastopolja je bila krimska vojna v glavnem končana. Kot borba za Sevastopolj, za »kraljico Črnega morja« se je bila pričela in kot taka tudi zaključila. Še pred umikom proti Simferopolu je bil dal ruski general Kolčakov potopiti 24 modernih edinic ruskega črnomorskega brodovja v Sevastopoljskem zalivu, blokiranem po Angležih. Kar je bilo še ostalo po tem porazu od ruske pomorske pomoči, namreč pristaniške naprave, ladjedelnice in doki za vojne ladje, to so Angleži hitro in temeljito uničili, da bi si zagotovili oblast tudi na Črnem morju.

Vročica dragocena opora zdravljenja

Neutemeljen je strah, da pomeni porast telesne toplote oslabitev organizma

Dviganje in padanje telesne toplote je pogosto značilno za način obolenja. Zatiranje mrzlice je potrebno samo tedaj, če so njeni učinki zvezani s hudimi bolečinami ali življenju nevarni. Seveda je treba vedno poklicati zdravnika. Marsikatera mati se je že prestrašila, če je imel njen otrok 40 stopinj vročine. V resnici je pa vročica dragocena opora zdravljenja. Sploh pa dobe otroci večkrat vročino kakor odrasli, pogosto že iz najmanjšega vzroka. Vročina ostane zdravilna blagodat za bolnega človeka, če jo pravočasno omejimo. Celo če se večkrat pojavi kakor recimo pri pljučni tuberkulozi, je treba smatrati to za prizadevanje organizma seči po obrambnih ukrepih proti bolezni.

Če telesna toplota naglo narašča, je to znak posebnih procesov v organizmu, ki pričajo, da je začelo telo obrambni boj. Da se prepreči nepotrebna preobremenitev telesa, je treba omejiti hrano na najnujnejše, poleg tega je pa treba poskrbeti, da se creva dobro izčistijo. Važno je tudi, da človek v takem primeru počiva. Iz gibanja temperature se da takoj spoznati bolnikovo stanje. Če naraste telesna toplota preko normalnih 37 stopinj, kar je navadno posledica učinka v organizmu nastalih strupov na središče toplotne regulacije, se bo zdravnik seveda takoj zanimal za vzrok. Sodobna medicina pa odklanja takojšnjo uporabo sredstev, ki potisnejo temperaturo navzdol, ker se s tem zakrije razvoj bolezni.

Višina telesne toplote, ki jo doseže bolnik, je zdravniku dobrodošlo merilo, kako daleč gre lahko bolnikova odporna moč in kako je sploh z njo. Preveč je razširjen strah, da pomeni porast temperature oslabitev organizma. Ta strah ni vedno utemeljen, ker oslabitev ne izvira iz vročine kot take, temveč iz bolezni kot splošnega pojava. Pri nalezljivih boleznih in pri prehladu ima bolnik navadno hudo vročino samo nekaj dni. Organizem pa tako vročino sam premaga. Isto velja za otroške bolezni. Vendar pa zdravnik tudi v takih primerih predpiše bolniku učinkovito sredstvo, da mu olajša bolezen, ki sicer ni nevarna, je pa lahko neprijetna.

Zunaj lahko pritiska strupen mraz ali pa tropična vročina, organizem ne glede na to vedno vestno pazi, da ostane telesna toplota normalna. Čim pa nastopi nevarnost resnejše bolezni se telesna toplota takoj dvigne za nekaj stopinj. Ta izpremenba v organizmu povzroči takoj tudi porast števila belih krvnih telesc. Dočim je pri normalni temperaturi v kubičnem metru krvi 6000 belih krvnih telesc, se dvigne njih število pri hudi vročini na 30.000 ali celo 40.000. Bela krvna telesca opravljajo v organizmu nekakšno policijsko službo. Njihova naloga je obkoljevati tuja telesa in odstranjevati jih iz organizma. Prav tako napadajo tudi bakterije in jih uničujejo.

Braziliji primanjkuje papirja

V braziljski državi Rio Grande de Sul, zlasti pa v mestu Porte Alegre je nastalo občutno pomanjkanje papirja in sicer zaradi prevoznih težkoč. Mnogo listi so že morali znatno omejiti svoj obseg. Uradno glasilo braziljske vlade »Diario del Estado« se ne dostavlja več naročnikom.

Vsaj advokat

Neki kirurg in neki advokat, prijatelja irskega pesnika Bernarda Shawa, sta sedela nekoč z njim v kavarni, kjer sta pripovedovala kratke, večinoma zbadljive zgodbe o pisateljih. Shaw je poslušal in molčal.

— Zakaj pa ti nobene ne zineš? — je vprašal prijatelj.

— Jaz poznam samo eno zgodbo in takoj jo povem. Med neko operacijo so odpovedali kirurgu, ki ga dobro poznam, živci, in namesto bolnega organa je odstranil bolniku vest.

— No, ali je to vse? — je vprašal advokat.

— Ne, — je odgovoril Shaw. — Bolnik s tem nikakor ni bil ozdravljen, a ker ni imel več vesti, je lahko postal vsaj angleški advokat.

Ovce na Velikem Kleku

Kratkovidnost, da je Nemčija uvažala volno iz inozemstva, se je že med prvo svetovno vojno bridko maščevala. Zdaj si pa Nemci zopet prizadevajo pospeševati ovčerejo tudi v Alpah. Zato se je v planinskih krajih pojavilo mnogo ovac tudi tam, kjer jih prej ni bilo. Pastirji iz dolin so prignali nedavno velike črede ovac tudi na Veliki Klek, 3798 m visoko goro. Občine ob vznožju najvišje gore nemških Alp same so poslale na planinsko pašo 1.500 ovac.

V spremstvu mnogih pastirjev in ovčarjev so bile velike črede ovac teden dni na poti in morale so seveda večkrat prenočiti. Celo morje v oblake prahu zavitih čred se je pomikalo iz dolin po ozkih stezicah in planiskih poteh na solnčno pašo. Na planinah ostanejo ovce do srede septembra in bodo mnogo pridobile tako na mesu kakor na volni. Ko so jih pognali iz dolin so bile zelo nemirne, ker se še niso poznale. V planinah se bodo seznanile in jeseni na povratku bodo že mirne. V planinah zasači ovce pogosto nevihta. Toda izkušeni pastirji vedo kaj je treba v takem primeru storiti. Presenečenja sicer niso izključena, bolj redko se pa pripeti, da bi plaz ali poedini večji kamni zadeli ali ubili ovce, ker jih pastirji skoraj vedno pravočasno odženo na varno.

Gledališče in življenje

Znani igralec Josip Kainz se je tako vživljal v svoje vloge, da je prenesel marsikaj iz njih tudi v svoje zasebno življenje. Seveda so nastale iz tega razne nevšečnosti. Nekoč ser je pripravljal na nastop v glavni vlogi Molierovega »Skopuha«. Ko je študiral vlogo, ga je srečal na cesti prijatelj in ga naprosil za ščipec tobaka. Kainz ga je pa srdito nahrulil:

— Kaj, tobaka bi radi od mene? Čujte, dragi gospod, pa vendar ne mislite, da sem svoj tobak ukradel. Če vas mika ta naslada, si izvolite sami kupiti tobaka, jaz vam ga ne dam.

Radio Ljubljana

ČETRTEK, 18. JUNIJA 1942-XX

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Lahka glasba; v odmoru (8.00) napoveda časa. 8.15: Poročila v italijanščini. 12.15: Koncert sopranistke Drage Sokove. 12.40: Moderne pesmi, vodi dirigent Zeme. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.25: Orkester pesmi, vodi dirigent Angelini. 14.00: Poročila v italijanščini. 14.15: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijance. Glaska za godalni orkester. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Koncert pianistke Agiese De Peppo. 17.40: Cerkveno glasbo izvaja baritonist Ferdinand Corena. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Simfonična glasba. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30: Vojaške pesmi. 21.15: Koncert sopranistke M. Mlejnikove. 21.40: Koncert violinista L. Pfeiferja in pianista Marijana Lipovška. 22.10: Operna glasba. 22.45 Poročila v italijanščini.

PETEK, 19. JUNIJA 1942-XX

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Lahka glasba; v odmoru (8.00) napoved časa. 8.15: Poročila v italijanščini. 12.15: Koncert šrama Ljubljana. 12.40: Godalni orkester, vodi dirigent Spaggiari. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec. Lahka glasba. 14.00: Poročila v italijanščini. 14.15: Domači orkester, vodi dirigent Fragana. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Koncert sopranistke Ksenije Kušejeve. 17.35: Četrt ure za tvrdko Nizzardo. 17.50: Pisana glasba. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Operetna glasba. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Simfonična prireditev družbe EIAR. Simfonični koncert, vodi dirigent E. Salza, sodeluje pianist Rio Nardi. 21.25: Predavanje v slovenščini. 22.10: Mistični potopis: Božja pot v Genazzanu. 22.25: Orkester Cetra, vodi dirigent Barzizza. 22.45: Poročila v italijanščini.

NA UMETNOSTNI RAZSTAVI

— Ali ste vi naslikali to tihožitje s krasnim sadjem?

— Da. Ali bi ga radi kupili?

— Slike ne, pač pa modele.

NA SESTANKU

— Čujte, neobrit mi ni prišel še noben moški na sestanek.

— Saj sem bil ob dogovorjenem času še sveže obrit.

D. Du Maurier: 21

Prva žena

Roman

»Ne. Vprašam vas, norček, ali me hočete za moža.«

Natakar je prinesel zajtrk, jaz pa sem sedela z rokami na krilu in ga gledala, ko je postavljal kavno ročko in vrček z mlekom na mizo.

»Menda se ne zavedate,« sem rekla, kakor hitro je odšel. »Nisem takšno dekle, da bi me mogli vzeti za ženo.«

»Kaj vraga mislite s tem?« Odložil je žličko in me pogledal. Opazila sem, da je sedla muha na mezgo; nestrpno jo je odgnal.

»Ne vem... Težko je najti pravo besedo,« sem neodločno dejala. »Vsekako ne spadam v vaš svet.«

»In kaj je po vaših mislih moj svet?«

»Moj Bog... Manderley. Dobro veste, kaj hočem reči.«

Spet je prijel za žličko in si vzel mezge.

»Skoraj takisto nevedni ste kakor gospa Van Hopper in prav tako malo pametni. Kaj pa veste o Manderleyu? Če je kdo, ki lahko presodi, ali spadate v ta svet ali ne, sem jaz. Vi mislite, da vam zadajam to vprašanje tako rekoč izpod pazduhe, kaj? Zato, ker ste rekli, da ne marate iti v New York. Prepričani ste, da prosim za vašo roko iz istega razloga, iz katerega ste mislili, da vas vozim na izlete, in iz katerega sem vas prvi dan povabil na večerjo. Iz dobrote. Ali ni tako?«

»Je.«

»Nekega dne boste opazili, da človekoljubje ni moja slabost.« Tako govoreč si je mazal opraženi kruh. »Ta mah menda nič ne opažate. In na vprašanje mi tudi še niste odgovorili. Me hočete za moža?«

Ne verjamem, da bi bila kdaj mislila na to možnost, niti v trenutku največjega zanosa ne. Nekoč, ko je avtomobil brzel po cesti in sva že precej časa molčala, sem bila v mislih zasanjala zmešano prigodo: on je bil hudo bolan, bledlo se mu je, in je poslal pome, naj mu strežem. Baš ko sem mu polagala na čelo obkladke s kolonjsko vodo, sva se pripeljala v hotel, in vsega je bilo konec. Drugič sem si zamišljala, da živim v neki hišici v manderleyskem parku, in on je časih prihajal k meni v vas in posedal ob zakurjenem kaminu. Ta nepričakovana ponudba zakona me je docela zmedla, kar ogorčena sem bila. To ni bilo resnično — bilo je takisto, kakor da bi me prosil kralj za roko... On pa je med tem jedel mezgo, kakor da se ni nič zgodilo. V romanih podajo moški pred ljubljeno deklico na kolena; tudi mesec bi bil moral sijati. Takole pa, pri zajtrku...

»Zdi se mi, da moja ponudba ni imela bogvekaj uspeha,« je dejal. »Žal mi je; domišljeval sem si, da me imate radi. To je hud udarec za mojo ničemurnost.«

»Rada vas imam,« sem odgovorila. Neizmerno rada. Zelo nesrečno ste me storili, in vso noč sem prejokala, ker sem mislila, da vas ne bom nikoli več videla.«

Pomnim, da se je smejal, ko sem tako govorila; nato mi je čez mizo podal roko. »Bog vas blagoslovi za to, kar pravite! Nekega dne, ko dosežete tisto blaženo starost petintridesetih let, ki ste si jo želeli, se vas bom usodil spomniti tega trenutka. In če pomislim, da mi nočete verjeti... Res škoda, da morate še zrasti.«

Že tako me je bilo od sile sram; a ta njegova veselost me je kar dražila. Ženske torej ne priznavajo moškim takšnih reči. Videla sem, da se bom morala še marsikaj naučiti.

»Torej je sklenjeno, kaj?« je rekel, ne da bi nehal jesti. »Namesto da bi delali družbo gospe Van Hopperjevi, jo boste delali meni; vaše dolžnosti bodo do malega iste. Tudi jaz imam rad, da mi kdo sproti poroča o književnih novostih; rad vidim cvetlice v salonu in po kosilu rad kvartam. In všeč mi je, da mi kdo jemlje čaj. Edina razlika je v tem, da ne jemljem ‚taksola', ampak imam rajši ‚Eno', in da me ne smete nikoli pustiti brez mojega posebnega čistila za zobe.«

Jaz sem ta čas bobnala s prsti po mizi, ne vedoč, kaj naj mislim o sebi in o njem. Ali se je spet samo norčeval? Je bilo mar vse samo burka? Ko je vzdignil glavo, mi je najbrž na obrazu čital tesnobo. »Malce surov sem bil z vami, kaj ne?« je dejal. »Takole si snubitve pač niste zamišljali. Morala bi sedeti kje v zimskem vrtu, vi v beli obleki in z vrtnico v roki, v daljavi bi morale gosli igrati valček, jaz pa bi moral stati za palmo in vam s kretnjami razodevati svojo silno ljubezen do vas. Potem bi bili zadovoljni. Škoda, škoda, ubožica... a ne bojte se, na ženitovanjsko potovanje pojdeva v Benetke in se bova v gondoli držala za roke. Toda predolgo ne bova ostala, ker vam hočem pokazati Manderley.«

Hotel mi je pokazati Manderley... in mahoma sem se zavedela, da je vse resnica: njegova žena bom, skupaj bova hodila po vrtu, po tisti dolinski stezi bova počasi stopala proti obali. Videla sem se po zajtrku na stopnicah, kako gledam, kakšno je vreme, in mečem ptičkom drobtinice; pozneje se odpravim s širokim slamnikom na glavi in dolgimi škarjami v rokah, da nastrižem cvetlic za hišo. Zdaj sem vedela, da je bila tista razglednica, ki sem jo kupila še dekletce, usodno znamenje in slep korak proti prihodnosti.

Hotel mi je pokazati Manderley... V razburkanih mislih so stopale mimo mene neznane prikazni, postava za postavo — on pa je ta čas jedel mandarino, mi zdaj pa zdaj pomolil košček in me kradoma opazoval. Množica ljudi naju je obdajala, in on je govoril: »Zdi se mi, da vam še nisem predstavil svoje žene.« Gospa de Winter. Jaz bom gospa de Winter. Videla sem to ime. Videla sem ga na bančni nakaznici in ob koncu pisem, s katerimi bom vabila ljudi na obed. In slišala sem se, kako govorim v telefon: »Zakaj ne bi prišli prihodnjo soboto v Manderley in prebili konec tedna z nama?« Ljudje, toliko ljudi. »Oh, zelo je simpatična, morate se z njo seznaniti...« Govorili so o meni, v dvorani, polni gostov, sem mimogrede prestrezala njih mrmranje; in odvračala sem se, kakor da nisem nič slišala.

Urejuje Josip Zupančič — Za Narodno tiskarno Fran Jeran — Za inseratni del lista: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani